

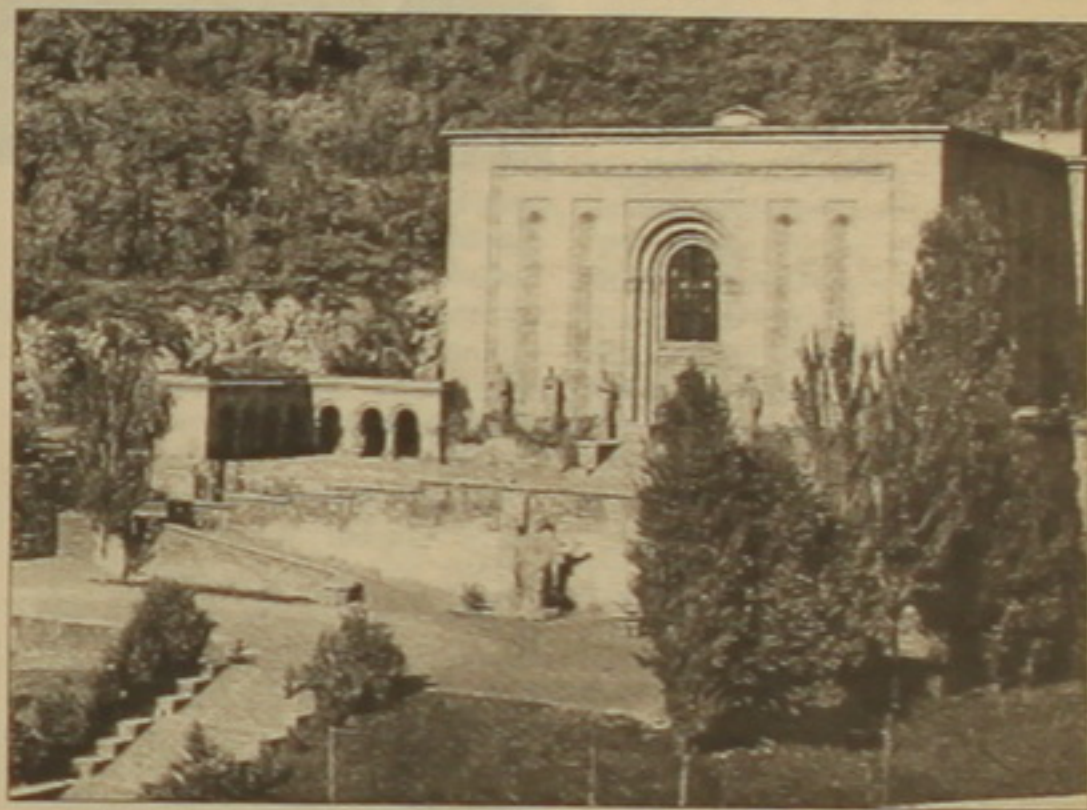
Կոնգրեսի ենթահանձնաժողովը դեմ է Եվրոդալայում հրթիռների սեղակայմանը

«Ազգ» երեկվա համարում տեղեկացրել էր, որ Ադրբեջանական լրատվամիջոցների ադրբեջանական համաձայն, Միացյալ Նահանգները Ռուսաստանին առաջարկում է համատեղ օգտագործել Ադրբեջանի սարածված գեներալ Գարայինսկի ռադիոլուկացիոն կայանը: Երեկ Ադրբեջանում Միացյալ Նահանգների դեսպանության հասարակայնության հետ կապերի բաժնի ղեկավար Զոհրաբ Չենիկը հայտարարել է, որ Միացյալ Նահանգները ռուսական կողմին չի դիմել նման առաջարկով, այլ միայն համագործակցության խնամարարություն է եղել՝ հակահրթիռային դաշտայնության համակարգերի առումով:

Ի դեպ, ԱՄՆ Ներկայացուցիչների դալաի ռազմավարական ստատեգիայի մասին ենթահանձնաժողովը հավանություն չի տվել Եվրոդալայում հակահրթիռային դաշտայնության ամերիկյան համակարգի ռադար սեղակայելու 160 մլն դոլար կազմող ծախսերին: Հիշեցնենք, որ խոսքը վերաբերում է Լեհաստանում 10 հրթիռների սեղակայմանը, նաև Չեխիայի սարածված ռադիոլուկացիոն կայանի կառուցմանը, որոնք ընդհանուր կազմում են մոտ 310 մլն դոլար:

ՀԱՂԹԵՆ ԱՉՈՍՅԻՆ ՆՈՒՍՆԵՅՈՒՆԿՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Մասենադարանը չեղյալ հայտարարեց «Ֆիլլ» հետ կնքած դաշմանագիրը

«Ազգ» արդեն տեղեկացրել էր («Ազգ» 2 մայիսի, 2007), որ Մասենադարանի անվան Մասենադարանի եւ Մ. Նահանգների Սուրբ Գովհաննես վանքի համալսարանի Հիլլ թանգարան-գրադարանի միջև ապրիլի 13-ին կնքված համաձայնագիրը մոտակա օրերին չեղյալ կհայտարարվի: Մասենադարանի ղեկավար Սեն Արեւաշյանի ստորագրությամբ ու կնքված երեկ սարածվեց այդ լուրը հաստատող դաշմանակալ հայտարարությունը:

«Մասենադարանի անվան Մասենադարանի «Ֆիլլ» թանգարան-գրադարանի հետ կնքված մատչելիության մասին հուշագիրը, որով նախատեսվում էր հետագա 3 աշխատանքային դաշմանագրերի կնքումը, հետո սկսել Մասենադարանում դաշմանակալ ծեղանքների թվայնացման աշխատանքները, հասարակական բարձր հնչեղություն ստացավ ու հակասական կարծիքների տեղի տվեց:

Տեղ 2

Լրացավ A-320 ինքնաթիռի վթարի 1 օրին

Դմիտրի Աբբաշյանը համաշխայն չէ Միջազգային ավիացիոն կոմիտեի վերջնական եզրակացությանը

Այսօր լրանում է A-320 ինքնաթիռի ողբերգական վթարի 1 օրին: Հիշեցնենք, որ անցած օրի մայիսի 3-ին Սոչիից 5 կմ հեռավորության վրա, վթարի զոհ դարձան ինքնաթիռի 105 ուղևորները եւ անձնակազմի 8 անդամներ (Հայաստանի 77 եւ Ռուսաստանյան Դաշնության 28 ֆալանգիներ): Վթարի դաշտայնության վերաբերյալ ամենաբազմազան վարկածներ շրջանառության մեջ դրվեցին: Միջազգային ավիացիոն կոմիտեի վերջնական դաշտայնության մասին մարտի 28-ին եզրակացության մեջ առաջին անգամ ակնարկ է արվում նաև ողբերգության հանգամանքների մեջ դիտարկելի մեղքի բաժնի վերաբերյալ:

Ազգային ավիացիոն միավորման նախագահ Դմիտրի Աբբաշյանը մինչ օրս ղեկավարում է այն ժա-

մանակ ներկայացրած իր վարկածները: «Ես համաձայն չեմ ՄԱԿ-ի եզրակացության հետ», «Ազգ» հետ հեռախոսազրույցում ասաց նա, եզրակացության մեջ նշվում է, որ օդանավի հրամանատարի կառավարման անբավարար հմտություններն էին, որ ինքնաթիռը աղետալից իրավիճակի հասցրին: Բայց այս բնութագիրը լիովին չի բացահայտում իրավիճակը: Հրամանատարը 3 անգամ ինքնաթիռի ղեկն իր ձեռքն է վերցնում, բայց 3 անգամ էլ ղեկը չի ենթարկվում նրան՝ անհասկանալի դաշտայնության կանգնելով 11 ասիճանի վրա: Այսինքն, օդանավը համարժեք չի արձագանքել հրամանատարի հրահանգներին: Ինչու է այդպես եղել, չի երևում իրենց եզրակացությունից»:

Դմիտրի Աբբաշյանի համոզմամբ, վճռորոշ է եղել այն հանգամանքը, որ երկուրդ ղեկավարը ժամա-

նակ ինքնաթիռը հայտնվել է եղանակային վթարի դաշտայնությունում՝ «Դեռի վեր օդի հզոր հոսքը դաշտայն դարձավ, որ ինքնաթիռը ղեկավարմանը ոչ համարժեք գործեց եւ եղավ այն, ինչ եղավ»:

Երեկ «Արմավիա» ավիաընկերությունը հասուկ չվերթով զոհերի հարազատներին ու մեծավորներին Սոչի տեղափոխեց: Նրանց հետ Սոչի մեկնեցին նաև ավիաընկերության աշխատակիցներ:

Երեկ առավոտյան ժամը 11-ին Սուրբ Գովհաննես եկեղեցում դասարագ մատուցվեց ավիավթարի զոհերի հիշատակը:

Մայիսի 6-ին եւս Մայր աթոռ Սուրբ Եղմիածնում Ն.Ս.Ս.Տ. Գարեգին Տ ամենայն հայոց կաթողիկոսի սնորհությամբ Սր. դասարագից հետո հոգեհանգստյան արարողություն կկատարվի:

Վ. Գ.

Մարկոզիի նախագահ դառնալու դեպքում Թուրքիան կմնա Ասիայում

Ֆրանսիայի նախագահի դաշնակցության թեկնածուներ Անդրեաս Մարկոզի եւ Սեզոլեն Ռուայան ի թիվս այլ մոտեցումների, իրենց հայացքներով արթնրվում են նաև Եվրոմիությանը Թուրքիայի անդամակցության առումով: Այն ժամանակ, երբ Սեզոլեն Ռուայանը նախընտրում է ավելի մեղմ մոտեցում, այսինքն՝ Եվրոմիությանը Թուրքիայի անդամակցության ժամանակավոր դադար, որովհետև Թուրքիան կասարի բոլոր անհամաձայնությունները: Մինչդեռ Մարկոզին գտնում է, որ Եվրոմիության ընդլայնումն անհնար է առանց բարեփոխումների: Ավելին՝ անվերջ ընդլայնումն ուղղակի ֆալանգային մահ է Եվրոպայի համար: «Եթե ինձ ընտրեն նախագահ, Թուրքիան իմ դաշնակցության ընթացքում չի անդամակցի Եվրոմիությանը: Թուրքիան գտնում է Փոփր Ասիայում եւ դառնում ասիական է ամեն ինչ», մայիսի 2-ին նախագահական երկու թեկնածուների բանավեճում հայտարարել է Մարկոզին: Հիշեցնենք, որ ՀՀ Գերագույն դատարանի կազմակերպությունը դաշտայնում է Սեզոլեն Ռուայանի թեկնածությունը:

«Ազգ. Մեակույթ-հավելվածում»

Վաղվա «Ազգ. Մեակույթ-հավելվածում» բառակազմում ենք անդրադարձնենք արարական գրականությանը. այս անգամ միջնադարի արար բանաստեղծ Սրու-Լ-Ալա Ալ Մահարուն ստեղծագործությանն է անդրադարձնում Դավիթ Վարդապետյանը: Կարողի Սուրենյանը սրամարդի է «Երաժշտություն ունկնդրելու մասին» խոհագրությունը՝ գրված մեր այս լեզվի համար: Երաժշտագետ Սվետլանա Մարգարյանն անդրադարձնում է ջութակահար Ռուբեն Ահարոյանի կասարողական արվեստի առանձնահատկություններին: Զանգակատու Արա Մարգարյանի ծննդյան 105-ամյակի առիթով նա ստեղծագործությանն է անդրադարձնում արվեստագետ Մարտիկ Միրախյանը: Փարիզից Ալեքսանդր Թովստոյանն արձագանքել է Թամար Մինասյանի «Որտե՞ս ես եմ մոռանում» հոդվածի՝ թյուրքերենից արձագանքում հաստատելով սխալ մեկնաբանությանը՝ Ռուբեն Սեակի առնչությամբ:

Ներկայացնում ենք նաև հարցազրույցներ Պողոս Հայրապետի հետ՝ անցյալի եւ արդի հայ կերպարվեստի զարգացումների եւ օրինակալիությունների մասին եւ «Ճաշակողներ» ֆիլմի ռեժիսոր Կարոյա Կարապետյանի հետ՝ ֆիլմի ստեղծման դաշտայնության եւ ցեղատարածությունների առնչվող այժմեական խնդիրների շուրջը:

«Խաչագող»՝ դաշտայնություն խոդանի կյանից

Այսօր եւ հաջորդ ուրբաթ օրերին «Ազգ» գրական հավելվածում

«Թողնել ընտանիք անտե, երկար ու ձիգ արիներ թափառել աշխարհի մի ծայրից մյուսը, արձաթ որսալու համար լիսնայել ամեն տեսակ անազնիվ միջոցներ»- այդ խաչագողի գործն է»:

Ընթացիկ «Խաչագողի հիշատակարան»

1954 թվականին կոմունիստական կուսակցությունը որոշեց ընդլայնել հացահատիկի ցանքատարածությունը՝ խամ ու խոդանի հողերն իրացնելով: Տարիներ հետո եւ ասանալակներ բարունակ հայերը «խոդան էին գնում»: Իհարկե, ոչ հողեր մեակելու, մի ուրիշ խոդան էին հայտնաբերել անձայրածիր խոհրդային Միության խորքում, ամենուր, ամսադա շինարարություն՝ գուներ, ակոմբներ, կամուրջներ, ճանապարհներ, ասֆալտայնություն, վերանորոգում, ֆանդել, կառուցել, բացարձակապես ամեն ինչ, չխորեցել ոչ մի աշխատանքից:

Հայը դաշտայնություն էր, ասանալակ, գաղթական, առեւտրական, նաև խոդանիս դարձավ:

Խոհրդային վերջին ասանալակներին՝ 1960-ական, 70-ական, 80-ական թվականներին համասարած եր արագնացությունը: Հա-

յասանի գյուղերի գրեթե բոլոր՝ դաշտայնության դաշտայնական կամ նվազ եկամտից դժգոհ եւ նույնպիսի տրամադրի ֆալանգներից մեկնում էին երկրի արթեր անկյուններում գուժար վասակելու: Գտնում էին սովորաբար հինգ-վեց ամսով, ամեն արթի աշխատանքները, բայց արթներով եւ ընդմիջ մնացողներ էին լինում, որ միջնա երկու տարի չեն վերադառնում կամ... երկու ընտանիք են դառնում:

Ընտանիքներ էին ֆալանգում, բարեբ էին ֆիլիպում...

Անկախության արթներին բարունակեցին գնալ, սակայն անհամեմատ փչ, նոր ժամանակները որոշակի թելադրանքներ մտցրեցին, նոր հարաբերություններ, աշխատանքի նոր բնույթ, բիզնես... Բացի դրանից, գնացողների հիմնական զանգվածն արթեր արագադրել եւ հաստակել եր դրսում, նույն Ռուսաստանում եւ այլուր, ընտանիքներով, սեզոնային արագնացությունը վերածելով տեղական բնակության:

Այս գրի մարդիկ եւ նրանց նմանները թողնում են ընտանիքը եւ արագնացությամբ արթերի մար կամ ավելի բաշ եկամտիս փնտրում, բայց խաչագող չեն: Նրանք խոդանիսներ են, ոչ խարդախ, ոչ էլ առանձնապես ճարտիկ եւ

ասանալակային աշխատանքով: Նույնիսկ որոշ խաչագողներ եւ փող յուրացողների չի կարելի խաչագող համարել: Այդ դեպքում ինչու՞ «Խաչագող» եւ ոչ, ասենք, «խոդանիս» կամ «խոդանիսի հիշատակարան», մանավանդ որ գիրքը նման է հիշատակարանի, խոդանի վեց ամիսների ժամանակագրություն: Սակայն խոդանի սեզոնը ծանր աշխատանքով չի ստանա-նալակվում: Խոդանը սաժանակային աշխատանք է, բայց նաև վարակ է, որը մեկ գնացողին նորից է ձգում ոչ միայն մեծ գումարներով եւ ոչ թակալա փորձությունների ենթարկելով, ֆան արձաթը խաչագողին: Գուցե այստեղ է վերնագրի բացատրությունը... Գուցե մոտավոր ասանալակային մեջ... Կամ էլ այդ բառը մտնում է լոկ չարագուրակ ստանալի: Ենթադրություններ, իհարկե, չեն ավարտվում:

Պարույր Հակոբյանի այս վեպը, որն սկսում ենք հրատարակել ներկա համարի գրական հավելվածում, եթե չենք սխալվում, առաջին փորձն է խոդանիսիստական կամ, առավել ճշգրիտ, նոր խոդանիստական բերտայր գեղարվեստական գրականության տեսլություն:

Հետաքննող լրագրողների «Ռեզիոն» կենտրոն

Հոդվածները տպագրվում են «Կոնսոլիդացիոն նախաձեռնություն» երազի Երջանակներում՝ «Conciliation resources» կազմակերպության աջակցությամբ և բրիտանական կառավարության ֆինանսավորմամբ: Հոդվածագրերի անունները կարող են չհամընկնել խմբագրության տեսակետների հետ:

Ծավալային մկասառումներով «Ռեզիոն» կենտրոնի մեզ տրամադրած նյութի միայն առաջին հոդվածն ենք հրատարակում ներկա համարում: Աղբյուրների փորձագետ Հյուզուգ Սալմանովի «Երկու երկիր ոչ իրավական մեկ տարածության մեջ» վերնագրով հոդվածի հրատարակությունը վերադառնում ենք առաջիկա շաբաթվա:

Անցած տարիների ընթացքում հայ-ադրբեջանական փոխհարաբերություններում եղել է ամեն ինչ՝ սնտեսական առավելությունը ռազմաֆաղափականի վերածելու փորձեր, հայաստանի և ադրբեջանաստանի խորացում, փոխադարձ մեղադրանքներ բանակցային գործընթացը կանխամտածված սադալելու համար, հայ և ադրբեջանական իրականությունների մասին միջազգային կազմակերպությունների սված ոչ հաճելի գնահատականներում թուրական կամ հայկական լորբիսների հետերի վկայակոչումներ, համընդհանուր տեղեկատվական միջավայրում բազմաթիվ հորինվածների տարածում և այլն: Այս ամենը եղել է և կա, բացի մեկ բանից՝ նույն կասաղի մրցակցությունից իրենց երկրների ժողովրդավարացման համար:

Եթե լորդումը, թե հակամարտության լուծման ճանադարհն անցնում է Հայաստանի և Ադրբեջանի իրական ժողովրդավարացման միջով, ճիշտ է, և եթե «հակամարտության կարգավորում երկու կողմերի համար ընդունելի տայմաններով» արդեն սովորական դարձած ձեակերտումն ար-

ժողովուրդների համար ընդունելի տայմանավորվածություններից, ուրեմն այդ ժողովուրդները ղեկ է ունենան գոնե կենսագործունեության ման սկզբունքներ և հետագա զարգացման ընդհանուր ճանադարհ: Այլընտրանքի բացակայության տասձառով այդ ընդհանրությունների ստեղծման միակ եղանակը ժողովրդավարացումն է:

Տիդային հարցազրույցների երկրորդ խումբը, որոնք անց է կացրել «Ռեզիոն» կենտրոնը Բախվում հաղադության և ժողովրդավարության ինստիտուտի հետ համատեղ, նդասակ ուներ տարելու ժողովրդավարացման խնդիրների հետ կադված ընդհանուր տասկերը, գլխավորը՝ թե որհանով է գիտակցվում երկու երկրներում ժողովրդավարացման անհրաժեշտությունը հենց այս՝ հակամարտությունների լուծմանը հասնելու տեսանկյունից: Այս հարցազրույցներն արժեքավոր են իրենց էմոցիոնալ նկարագրություններով, այն փաստարկներով, որոնք բնորոշ են ներկայիս իրողություններին, նաև Կնադասական այն ազատությանը, որը բնորոշ է «սեփական դաշտում» տիրող իրավիճակի մասին խոսակցություններին, բայց ոչ երբեք այն նյութերին, որոնք նվիրված են դարաբայան հակամարտության մեջ եղած դիրորոշումների վերլուծությանը: Տղավորություն է ստեղծվում, թե Հայաստանի և Ադրբեջանի ներքին իրավիճակները ոչ մի ընդհանուր բան չունեն դարաբայան կարգավորման հետ, և որ դրանք զուգահեռ ախարհներից վերցված երեսույթներ են:

կարողանում կասարել իրենց հիմնական գործառույթները, Հայաստանում և Ադրբեջանում հանրահայտ փաստ է:

Ոսիկանությունը չի վայելում ֆաղափացիների վստահությունը, ֆանի որ վերջիններս այս աշխատում չեն կարողանում ադադուցել իրենց ճշմարտությունը, ոսիկանությունում և դասառանձնորում հիմնականում հաղթում է իխանավորների ճշմարտությունը, այդ տասձառով տիրում է անդաստեղծություն: Հայ փորձագետը չի կարողանում բերել հայ ոսիկաններին իրենց ախասանի ընթացում ոչ իրավական, անօրինական մեթոդներ (կասաններ, ճնշումներ և այլն) կիրառելու համար տաստիսանավության ենթարկելու օրինակներ: Նման օրինակներ աս փչ կան և կադված են այն դեմքերի հետ, երբ ճնշումներ են կիրառվում երկու հայտնի անձանց նկատմամբ:

Ի տարբերություն Հայաստանի, Ադրբեջանում համեմատաբար վերջերս բացահայտվեց ՆԳՆ բարձրաստիճան տասնոյաների հանցավոր գործունեությունը, սակայն, ինչդեռ նույն է ադրբեջանցի փորձագետը, դա չի նշանակում, թե «օրինականության տահողանման մարմիններում իրավիճակը վերահսկվում է, իսկ եթե նույնիսկ վերահսկվում է, ադա ոչ օրինականության սկզբունքով»: Ավելին, «ոսաղիարվոր հանցախմբի» մերկացումից հետո հասարակության մեջ որոշ ժամանակով բարձրացավ ոչ թե ՆԳՆ-ի, այլ Ազգային անվանագրության նախարարության նկատմամբ վստահությունը, որն էլ բացահայտել էր այդ գործը:

Հայաստանի և Ադրբեջանի «Ժողովրդավարության գրուցարանները»

տախի ախարհի համար նախատեսված ֆաղրահար չէ, ադա հայ և ադրբեջանական հասարակությունների ժողովրդավարացումը այս տղաի դրությամբ արդեն ղեկ է դառնար ազգային գաղափարախոսությունների բաղադրամաս, մտներ ազգային աստերի օրջանակ: Իսկ եթե ճիշտ նրանք են, ովքեր հավասացած են, թե ազգամիջյան հակամարտությունները, այդ թվում և դարաբայանը, ոչ մի ընդհանուր բան չունեն հակամարտող կողմերի ժողովրդավարության մակարդակների հետ, ադա ժողովրդավարացման գործընթացների մասին բոլոր խոսակցություններն այդդեռ էլ ասունակելու են հիշեցնել «Ժողովրդավարության գրուցարանից» բերվող հասկաններ: Տերմինների ու ձեակերտումների մի հավաքածու, որոնք սերել են Հայաստան և Ադրբեջանը արտախի ախարհի հետ ալելի հարձարալե տիվելու համար:

Ցանկացած երկրում ժողովրդավարության մակարդակի որոշարկման չափանիշ կարող են լինել ոչ միայն անհրաժեշտ սասնդարներին համադասաստանեցված օրենքները, և նույնիսկ ոչ նրանց կիրառման համեմատաբար ալելի մեծ կամ ալելի փոքր ծավալները: Զանի որ, եթե մի երկրում հարյուր դեմքերից երկուսում, իսկ մյուս երկրում՝ հարյուրից հինգում հարյուր է օրենքը, ադա դա կարող է առիթ լինել երկու երկրներում էլ օրենքներ կիրառելու մասին ղորդումների համար: Գլխավոր չափանիշն, իմ տասկերացմամբ, ռեալ իրականության մեջ ընդունված օրենքների կիրառման այլընտրանք չունենալն է և որ գանգալվածային գիտակցումը: Այսինքն՝ հասարակական այնտիսի հարաբերությունների ձեակերտումն է, երբ ընդունված օրենքների կիրառման և որանց անտեսման դեմքերի հարաբերակցությունը ճիշտ հակառակ տասկեր կծեակորի. երբ մի երկրում հարյուր դեմքերից ընդամենը երկուսում, իսկ մյուս երկրում՝ հարյուրից հինգում կգրանցվի օրենքի խախտում, և երբ այդ խախտումը առաջ կբերի հասարակության համադասաստան արձագանքը:

Հայաստանն ու Ադրբեջանը, ինչդեռ և երկուսիսկան տարածաերջանի, այստես կոչված, երիտասարդ ժողովրդավարությունների երկրները, դեռ աս հեռու են այստիսի բաղձալի իրավիճակից: Սակայն, նրանց համեմատ Հայաստանն ու Ադրբեջանն ունեն մեկ առանձնահատկություն՝ դարաբայան հակամարտություն, որը կամ երկու երկրների իրական ժողովրդավարացման խոչընդոտն է, կամ էլ կարող է դառնալ ժողովրդավարացման գործընթացների անօրեջիտության տասձառ: Եվ ուրեմն, արժե՞ կադել երկու երկրների ժողովրդավարացման գործընթացները դարաբայան կարգավորման աստարեգան եղած իրողությունների հետ:

Մինչ օրս վերլուծարաններն ու ֆաղափական գործիչներն այս հարցի ասրջ ընդհանուր հայտարարի չեն ելել: Տարաձայնությունների հիմուն ընկած է կասկած չառաջացնող այն տղումը, թե ժողովրդավարությունը մարդու իրավունքների առաջնահերթություն է, իսկ ազգամիջյան հակամարտությունները, ինչդեռ նաև դարաբայան է, ազգերի իրավունքների և աստերի գերակայություն, և միջոց է, որ մարդու իրավունքները կարող են համընկնել ազգի կամ տեսուրյան աստերի հետ: Սակայն, մյուս կողմից, կասկածի առիթ չի տալիս նաև այն, որ եթե դարաբայան հակամարտության լուծման համար չկա ուրիշ ճանադարհ, բացի հակամարտող

վերադառնան, սակայն, Հայաստանի և Ադրբեջանի ժողովրդավարացման խնդիրներին, որոնք այս անգամ խմբավորել էինք ըստ չորս թեմաների. Հայաստանում և Ադրբեջանում արդար դասավարության իրավունքի խնդիր (ՀՀ փաստաբանների տալաի նախագահ Ռուբեն Սահակյան և Իրավական կրթության ընկերության նախագահ Իմեդամ Ալիև), երկու երկրների ոսիկանություններում տիրող իրավիճակ (Հայաստանի Հելիսիկյան կոմիտեի նախագահ Ալեքսի Իխանյան և Անկախ իրավաբանների լիգայի նախագահ Իսահան Ասունով), ՀԱՄ-խնդիրներ (մեակութաբան Հրաչ Բայադյան և «Թուրան» տեղեկատվական գործակալության ճնթերմ Սեհման Ալիև), բազմակուսակցականության և ընտրությունների հետ կադված գործընթացներ (Երեսանի տեսիամալսարանի դասախոս Հայր Թովմասյան և «Հանուն ֆաղափացիական հասարակության» ՀԿ նախագահ Էդար Իսմայիլով): Այս հարցազրույցներն արդեն տղազրվել են «Ազգ» և ադրբեջանական «Նուրյե վեմյա» թերթերում:

Իրավադաի մարմիններ

Ելնելով հայ և ադրբեջանցի փորձագետների հետ Հայաստանի և Ադրբեջանի ոսիկանության և դասական աշխունքի մասին հարցազրույցներից՝ այս երկու ճյուղերի իրավիճակը փոխկադակցված է: Եվ դա զարմանալի չէ, ֆանի որ, Ա. Իխանյանի խոստերով, դրանք նույն համակարգի երկու մասեր են: Բայց ոչ այն տասձառով, որ կոչված են տաստանելու օրենքը, կարգն ու ֆաղափացիների անվասնությունը, այլ՝ ֆանի որ ծառայում են իխանություններին, կասարում նրանց հրահանգներն ու հանձնարարությունները: Մեմ ունեն մի տեսակ «ադաֆաղափական իրավադաիտան մարմիններ», բայց որովհետև նրանց համար միեւնույն է, թե ով կլինի իխանության գլխին, կարետը իխանավորներին տաստանելն է, նրանց, ով այս տախին ունի լիազորություններ:

Կարելի է այս տեսակ եզրակացության գալ (որ Ադրբեջանում ոսիկանությունն «ալելի հաձախ տաստանում է միայն իխանության աստերը» և խաղում, այստես կոչված, ֆաղափական անորիգաստի դեռ՝ իր վրա ընդունելով իխանություններին ուղղված հասարակության ցասումը) նաև ադրբեջանցի փորձագետ Ի. Ասունովի հարցազրույցից: Այն, որ հայ և ադրբեջանական ոսիկանությունները չեն

Բավական հետախրական երեսույթներ է նկարագրում ադրբեջանցի փորձագետը, որոնք կադված են ադրբեջանական մեթալիտեսի և սեփական ոսիկանության նկատմամբ հասարակության վերաբերմունքի առանձնահատկությունների հետ: Ոսիկանությունում ախասում են աստալին ադրբեջանցիներ, իսկ «կանը ցույց է տալիս, որ հասարակ ադրբեջանցու համար իխանությունը սրբություն է»: Եվ եթե դա այդդեռ է, ադա կարծում են, որ առանձնադես տարբերություն չէր լինի այն բանի մեջ, թե այդ իխանությունները ներկայացված կլինեն ի դեմս Ալիևների ընտանիքի, թե՛ ի դեմս «ընտրությունից ընտրություն» իխանություն ստացած նոր ուտերի կամ կաններ: Իխանության թեների տարանջասման խնդիրը ամենազխալորն է ցանկացած երկրի բնակչության իրավունքների տաստանության հարցում առաջխաղացում ունենալու համար:

Ղասական աշխունքում եղած խնդիրներից ամենակարետուն այն է, որ այստեղ որոշումներ կայացնելիս հայացներն ուղղում են իխանությունների կողմը: Սակայն, ինչդեռ նույն է հայ փորձագետ Ռ. Սահակյանը, իխանության թեների տեսադի տասձառները իխանության ներկայացուցիչների և հասարակության մեջ են՝ «մեմ բոլորս ենմ տաստաս ենմ խախտել օրենքները» (այստես է ներկայացնում հայկական մեթալիտեսը Ռ. Սահակյանը): Մյուս կողմից, ինչդեռ նա է նույն, օրենքների ճիշտ կիրառման դեմքում մեմ չէին ունենա այն խնդիրները, որոնք կան ռեալ իրականության մեջ: Եվ եթե դա այդդեռ է, ադա ղեկ է ենթադրել, որ դասական աշխունքում բացասական երեսույթների համար գլխավոր տաստանանությունը ոչ թե «մեմ բոլորս ենմ», այլ իխանությունները: Զանի որ նրանք ունեն բոլոր հնարավորությունները և իրավասություններն այնտես անելու, որ տեղի ունենա արդարադասություն խաղի ընդհանուր կանոնների հիման վրա: Այլադես, ինչդեռ տասկերավոր նկարագրում է ադրբեջանցի փորձագետը, «արդարադասության խորանը» դասարանները, կիիշեցնեն մի համատարած ասկա, որտեղ ամեն ինչ վաձառվում ու գնվում է:

Կան դասավարություններ, որտեղ կայացվում են ոչ թե իրավական, այլ ֆաղափական որոշումներ: Ծիշտ է, եթե հասկանում ենք, որ Հայաստանում «երբեմն արդար դասավարության հասնելու հնարավորություն չի լինում նույնիսկ հարտաս մարդկանց համար, ֆանի որ նրանց նկատմամբ ձեակերտում է իխանությունների որոշակի վերաբերմունք», ադա կասկածում են, որ այդդես միանասակ կարելի է տղել, թե ի տարբերություն Ադրբեջանի, Հայաստանում դասական անօրինական որոշումները կադված են միայն այս կամ այն իխանավորի անձնական աստերի հետ: Նույնիսկ կաստի, որ եթե Հայաստանում չկան «դասական ֆաղանասարկալներ», ադա հաստաս կան բազմաթիվ տուձաներ երկուստ տիրող ներադափական գործընթացներից:

Ընդհանուր առմամբ, այս երկու զույգ հարցազրույցները աչի են ընկնում դրական գնահատականների տարբերությամբ, ինչը բնորոշ է «Ներսից հայացներին», փորձագետներին, ովքեր իրենց մասնագիտությամբ տասկանում են դիտարկվող այս կամ այն բնագավառին: Այստես՝ իրավադաստան

Ռեզիդենտ

Ավեսի Իշխանյանը, բացի այն բանից, որ վերջին տարիների ընթացքում կասարել է մի դրական հայտ՝ ստեղծել է հասարակական դիտողների խումբ, որը կարող է անազնի այցելել ձեռքարկվածների ժամանակավոր դահլիճները և այնտեղ դիտարկումներ անել, ուսիկանական համակարգում ոչ մի դրական բան չի նշում:

Իսկ մասնագիտությամբ իրավաբան է Անկախ իրավաբանների լիգայի ներկայացուցիչ Ի. Ասուրյանը ընդգծում է, որ չնայած ուսիկանների նկատմամբ եղած ընդհանուր բացասական վերաբերմունքին, նրանց շարժումը փյն չեն թափել և արժանապատվության մասին թափանցիկություն ունեցող լիգայի մասնագետները: Նրանց մակարդակի մասին խոսում է նաև այն, որ Բախու-Թիֆլիսի-Ջեյհան նավթաօդային աղբյուրների հասկանի անվանակրության դաժակարգումը վստահել է ուսիկանությանը: Այն դեպքում, երբ ուսիկանության աշխատակիցների աշխատավարձը չի համապատասխանում նրանց կենսապահովման դաժակարգին և ոչ մի համեմատության մեջ չի կարելի դնել իրավաբանի այլ համակարգերում եղած աշխատավարձերի հետ: Ի սարբերություն Ինժեզան Ալիեի, փաստաբան Ռ. Սահակյանը դրական է խոսում Հայաստանում փաստաբանական ինստիտուտի մասին: Աղբյուրացի փորձագետը նշում է, որ այդ ինստիտուտը ծայրաստիճան թույլ է իր երկրում: Իսկ Ռ. Սահակյանը լուրջ է, որ հայկական փաստաբանական ինստիտուտը նույնիսկ արդեն դրսևորում է զարգացման միտումներ, դա ակնհայտ է, ի սարբերություն դասավորների, փաստաբաններն ավելի որոնքստիոնալ են, ևսնի որ «նրանի չունեն կառավարվողները հնարավորություն», «աշխատում են ընդլայնել իրենց գիտելիքները, բարձրացնել մասնագիտական հմտությունը»:

Եվ հայ, ե՛լ աղբյուրացի փորձագետները մեծ նշանակություն են տալիս փորձագիտության առջև բացված Եվրոպայի համայնքի հնարավորությանը: Բայց եթե հայ փորձագետը՝ փաստաբանը, համարում է, որ Եվրոպայի արդյունավետությունը անմիջականորեն կախված է այն նյութական վնասի հետ, որը որդես թափանցիկ կարող են կրել ղեկավարները ու սխալ որոշում կայացրած կոնկրետ դասավորը, առաջ աղբյուրացի փորձագետի՝ իրավաբանության համար կարևորն այն է, որ Եվրոպայի համայնքի որոշումները հնարավոր չէ ժխտել ու արհամարհել, և երկրի իրավաբանությանը համար այնպես չեն հայտարարվի ժողովրդի թեմաներ, իսկ նրանց հաշվարկությունները՝ զրոյանում:

ԶԼՄ-ներ և ընտրության ազատություն

Հայաստանի փորձագետները ընտրական գործընթացում են լինելու մինչև մայիսի 12 -ը: Ընտրության իրավունքը, թեևս, միակն է, որը լայնորեն կիրառելու մասին կոչը անում են երկրի բոլոր ուժերը համազգային նշանակության ընտրությանը: Զարգացող երկրներում ու հասարակական կազմակերպությունները լիցենզիան ունենում են ժողովրդավարության հերթական թեսթը հանձնելու, որը, ինչպես երևում է բերվող փաստերից (թե ինչու չի կարելի տալիս այս ընտրությունները), ավելի շատ կախված է ԵՄ-ի հետ գործընկերությունը կորցնելու, «Հազարամյակի մարտահրավերներ» ծրագրի գրվելու վստահի հետ: Սակայն, այսօրիսի հիմնավորումները հասցեագրվում են փորձագետությանը իրազեկ փորձագետներին: Ընտրողների ավելի լայն գանգվածների հետ բնականորեն ընթանում են նրանց համար հասկանալի լեզվով, գործի են դրվում սոցիալական անեն տեսակի խոսուները:

Հայաստանի համար միջազգային կազմակերպություններից ստացվելի դրական գնահատականը նշանակում է եվրոպական արժանապատվությունը եթե ոչ բավական լուրջ, առաջ գոնե հավասար խաղացող դառնալու հնարավորություն ստանալ: «Հայաստանի զարգացման միակ ուղին անցնում է ժողովրդավարության միջով» ձեռնարկումը շատ հաճախ են հնչեցնում փորձագետները, այդ թվում նաև թաքցնողներն ու փորձագետները, ևսնի որ համաշխարհային տեղադրություններին գալիս կողմ բնական թաքցնողների բացակայության թաքցնողը Հայաստանին մնում է արտաքին աշխարհին ինտեգրվելու, իր անվանակրության թաքցնողների ստեղծման միայն այս միջոցը: Ինչպես լուրջում է հայ փորձագետ Գ. Թովմասյանը, ժողովրդավարական ընտրությունների անցկացման համար անհրաժեշտ է երբ գործողների առկայությունը՝ իշխանությունների կամ, հասարակության մեջ փորձագետների և իրավական կոլեկտիվ, ընտրական օրենսդրություն:

Այսօր այս երեքից կարելի է վստահաբար խոսել միայն երրորդ գործողի առկայության մասին, ևսնի որ նախորդ ընտրություններից հետո անցած ժամանակաշրջանում Հայաստանում ոչինչ չի փոխվել, որդեսի հնարավոր լինի ասել, թե կոլեկտիվ է իշխանությունների փորձագետները, թե որ լիցենզիայի դեպքում այն ընդունելու, իրավասությունները վայր դնելու թաքցնողներին (այսինքն՝ որ լիցենզիայի դեպքում այն ընդունելու, իրավասությունները վայր դնելու մեծացել է հասարակության փորձագետների և իրավական կոլեկտիվի: Համեմատելիս, այդ են վկայում նաև նախընտրական գործընթացների նախորդին հայ փորձագետների կարծիքներն ու գնահատականները Հայաստանում բազմակուսակցականության և ԶԼՄ-ների հետ կախված իրավիճակների մասին: Դասելով Աղբյուրացիները եղած խորհրդային լիցենզիայից, որում վեր են հանել աղբյուրացի փորձագետները, մինչև հաջող սարի, մինչև այնտեղ էլ հերթական ընտրությունների անցկացումը, դժվար թե հնարավոր լինի շուտապես:

փելի առաջընթաց ունենալ նշված երեք գործողների հարցում:

Հայաստանում և Աղբյուրացիները բազմակուսակցականության գլխավոր թեմաները նրանց ձեռնարկությունն է: Զարգացող աշխարհում երեքսող կուսակցությունների մեծ մասը փյն են սարբերվում իրենց ծրագրերով և զարգացողական հիմքերով: Հասկանալի է, որ այդ նմանությունը կարելի է գտնել ոչ միայն իշխանական և ընդդիմադիր ճամբարներում խմբված կուսակցությունների, այլև նույնիսկ իշխանական և ընդդիմադիր ճամբարների համեմատության դեպքում: Հետևաբար, դեռ չկողմնորոշված ընտրողները, ովքեր սարբեր սոցիալիզմներով այսօր ընտրական գործընթացում մեկ երրորդ մասն են կազմում, դժվար թե կարողանան ընտրություն կասարել հավակնորդ 25 փորձագետ ուժերի միջև: ըստ նրանց ներկայացրած ծրագրերի և զարգացողական ուղղվածությունը:

Ընտրությունը կարող է կասարել կամ ակնաչի համար սովոր կուսակցությունների, նրանց ցուցակներում ընդգրկված անձանց անուններից ելնելով, կամ էլ սարբեր ցուցակներում անվճար բեռական օգնության, կրթության համար վճարների, բաժանված բջջային հեռախոսների և այլ նախընտրական ընտանների դիմաց արդեն «խոսազգված ձայների» հաշիվ: Ընտրական գործընթացում կողմը գրավելու ձեռք բազմազան են, ինչպես նաև բավական մեծ է այն մարդկանց թիվը, ովքեր ունեն օգնության խիստ կարի: Դասելով սարբեր նախընտրական գործընթացներից՝ ընտրությունները ձեռք են բերել յուրօրինակ փոխափայլական ընկալում: Եթե կուսակցությունների համար դրանք սեղանից հանարավորություն են, առաջ չվաճար բնակչության համար առաջարկված անվճար առաջարկություններից օգտվելու կարճատև, բայց լայն հնարավորություն:

Ընդունված է կարծել, որ ընտրությունները աստիճային ժամ են կուսակցությունների և ԶԼՄ-ների համար, որոնց համագործակցությունը հասնում է նախաձեռնի չափերի ու սեմոլերի: Սակայն, ընդհանուր գործընթացները ցույց են տալիս, որ ընտրությունները նաև լայն ընտրական գործընթացի համար իրենց սոցիալական գոնե որոշ խնդիրները լուծելու հույս են (Հայաստանում վաղուց է նկատվում մի երևույթ. իշխանական կուսակցություններից սարբեր ցուցակներով մասն կող թեկնածուները «անտախտիկ» իմանում են բնակչությանը հուզող մի բավական թաքց խնդրի մասին և միանգամից, նախընտրական փուլում լուծում են այն):

Ընտրությունները հնարավորություն են տալիս կուսակցություններին բնակչության լայն շերտերի առջև ներկայանալու և կամ իրենց մասին հիշեցնելու համար: Էլեկտրոնային ԶԼՄ-ների լիակատար սկզբնական թաքցնողը՝ բոլոր ոչ իշխանական կուսակցությունները գրված են լինում ընտրողների հետ օգտվելու այս կարգի բավական արդյունավետ միջոցից:

Հետևաբար, և, որ Հայաստանում ոչ բոլոր կուսակցություններն են օգտվում իրենց փորձագետները Ինտերնետի օգնությամբ անցկացնելու հնարավորությունից: Մինչդեռ, ինչպես Հայաստանը, այնպես էլ Աղբյուրացի անենալեզին ցուցակները չունեն սարբեր ինտերնետային ֆորումներից և այլ վեր-նետուրներից մեծական օգտվողների փանակի առումով (ըստ Հեռախոսակցության միջազգային միության 2006 թվականի սվայնի Հայաստանը զբաղեցնում է 124, Աղբյուրացի՝ 120-րդ տեղը, Ինտերնետի օգտվողների ընդհանուր թիվը Հայաստանում կազմում է 150 հազ., Աղբյուրացիում՝ 408 հազ. մարդ): Մասնի ղեկավար ընտրողների բավական մեծ քանակներ են, ընդ որում՝ համեմատաբար ավելի կրթված և զարգացած, որոնց հետ մեծական աշխատանքի հնարավորությունից չեն օգտվում, կարծում են, ոչ միայն Հայաստանում, այլև Աղբյուրացիում:

Աղբյուրացիում բազմակուսակցականությունը, ինչպես նշում է փորձագետ Է. Իսմայիլովը, նույնպես տուժում է բազմաթիվ ձեռնարկություններից: Դա ե՛լ այդքան էլ չսարբերվող զարգացող աշխարհում են, ե՛լ «ոչ իշխանական ճամբարի կուսակցությունների համար գոյություն ունեցող սահմանափակումներ»: Սակայն, ի սարբերություն հայկական կուսակցական իրավունության, աղբյուրացիական իշխանության մեծ մասնում են ոչ միայն, այսպես կոչված, իշխանական ուժերի ճամբարի մեծացմանը, այլև աշխատանք են մեխանիկորեն ստարել ընդդիմադիր ուժերին, ևսնի որ իշխանություններին «ձեռք չի տալիս, որ ընդդիմությունը խոսող դարձի գոյություն ունենալուց»: Հենց այդ թաքցնողը, ղեկավար է փորձագետը (այսինքն, որդեսի չարդանա ընդդիմադիր կուսակցությունների ոչ նախաձեռնի վիճակը), մինչ օրս փոփոխություններ չեն մտցվել «Զարգացող կուսակցությունների մասին» վաղուց ընդունված օրենքում:

Ընտրողների ակտիվությունը, չնայած հայտարարվող ավելի բարձր ցուցանիշներին, իրականում այդքան էլ ցածր չէ («մասնակցության 45-50 % -ը եվրոպական ստանդարտներով նորմալ սվայն են»): Ուրեմն ինչո՞վ բացարձակ Աղբյուրացիում նման ակտիվությունը, որտեղ ընտրական փուլերն ու նախընտրական գործընթացները այդքան էլ չեն սարբերվում Հայաստանում տեղի ունեցող երևույթներից: Է. Իսմայիլովը ղեկավար է, որ Աղբյուրացիում ընտրությունների արդյունքները միջոցառում հայտնի են լինում («Ենի Ազերբայջան» կուսակցության զախթախիչ հաղթանակ և ընդդիմության դառող թաքցնողներ, որն ուրիշ իրավիճակների համար ցանկալի համառոտությամբ ընտրությունից ընտրություն կիրառում է նույն տեխնոլոգիաները): Սակայն, ընդդիմադիրների հնարավորու-

թյուններից արդեն հիասթափված մարդիկ լավագույն փոփոխությունների իրենց հույսերը կաղում են ոչ թե այս կամ այն փորձագետի ուժերի, այլ կոնկրետ անհատների հետ (Աղբյուրացիում գործում է ընտրական միայն համամասնական համակարգը): Կարծում են, որ այս համագումարը կարող է ավելի ազդել այն բանի վրա, որդեսի Աղբյուրացի ընդդիմադիր ուժերը այդպես էլ չհոգան ընտրություններից առաջ միավորվելու և միասնական ճակատով հանդես գալու մասին, ինչպես դա եղել է բազմիցս նախորդ ընտրությունների ժամանակ:

Հայաստանում և Աղբյուրացիում լայն լարանին իրենց հաջողությունները տեղ հասցնելու խնդիրն առկա է սարբեր թաքցնողներով, որոնցից անենալեզիները էլեկտրոնային ԶԼՄ-ների վերահսկողությունն ու մամուլի ծայրահեղ ցածր տրափանցիկությունն ու մամուլի ծայրահեղ ցածր տրափանցիկությունն ու մամուլի նկարագրում է «Ռուսան» գործակալության սօրթն Մեծան Ալիեյը (մամուլում գովազդի չնչին ծավալ, այդ թվում նաև թեթերի ցածր տրափանցիկության դեպքում, թեթերի ցածր տրափանցիկության բնակչության զնորոնակության էլ ավելի վասացման արդյունում, հասկալիս այս սարվա հունվարից սկսած, երբ Աղբյուրացի սակագնային խորհրդի որոշումը մի փանի անգամ բարձրացան կենսագործունեության համար կարևոր մի շարք աղբյուրների գները և այլն):

Հայ և աղբյուրացի փորձագետների՝ իրենց երկրներում խոսի ազատության և ԶԼՄ-ների մասին կարծիքները նույնպես կարելի է բնութագրել որդես «հայացի ներսից», և համեմատաբար «կողմնակի հայացի» (հայ փորձագետը զբաղվում է մեդիաաղբյուրակցության խնդրով): Ընդհանուր առմամբ, երկու փորձագետներն էլ ճշգրտորեն ընդգծում են իրենց երկրներում խոսի ազատության հարաբերական առկայության մասին: Մ. Ալիեյի համար այդ ազատությունը զուտ ձեռնարկ է, ևսնի որ կան այդ մասին համապատասխան օրենքներ, Գ. Բայադյանի համար այդ հարաբերականությունը դրսևորվում է մի կողմից ընդդիմադիր մամուլի առկայությամբ, որը շատ հարցերում ավելի ազատ է, իսկ մյուս կողմից՝ իշխանությունների կողմից ջանասիրաբար վերահսկվող բոլոր հեռուստաընկերությունները: Բայց, ըստ Է. Իսմայիլովի, լինել ընդդիմադիր, և նույնիսկ անկախ ԶԼՄ-ների ներկայացուցիչ չի նշանակում ունենալ ազատ խոսի, ևսնի որ այդ ազատությունը չի կարող սահմանափակվել միայն իշխանություններին նենադատելու ազատությամբ: Բայց, ի սարբերություն Մ. Ալիեյի, Գ. Բայադյանը հիշատակում է նաև մի շարք գործողներ, որոնք սահմանափակում են լրագրողների ազատությունները և կաղված չեն ֆինանսական միջոցների հետ: Եթե Մ. Ալիեյի համար խոսի ազատության ճանադարհին եղած գլխավոր խոչընդոտը լրագրողների համար տեղեկատվության սահմանափակ մասշտիվությունն է, առաջ Բայադյանը ավելի մանրամասն է ներկայացնում այն հանգամանքները, որոնք ազդում են խնդրի վրա առաջատար՝ տրափանցիկ թեմաներ, որոնք թայմանավորված են լրագրողների փորձագետների համար խոսի ազատության ճանադարհին եղած գլխավոր խոչընդոտը լրագրողների համար տեղեկատվության սահմանափակ մասշտիվությունն է, առաջ Բայադյանը ավելի մանրամասն է ներկայացնում այն հանգամանքները, որոնք ազդում են խնդրի վրա առաջատար՝ տրափանցիկ թեմաներ, որոնք թայմանավորված են լրագրողների փորձագետների համար խոսի ազատության ճանադարհին եղած գլխավոր խոչընդոտը լրագրողների համար տեղեկատվության սահմանափակ մասշտիվությունն է, առաջ Բայադյանը ավելի մանրամասն է ներկայացնում այն հանգամանքները, որոնք ազդում են խնդրի վրա առաջատար՝ տրափանցիկ թեմաներ, որոնք թայմանավորված են լրագրողների փորձագետների համար խոսի ազատության ճանադարհին եղած գլխավոր խոչընդոտը լրագրողների համար տեղեկատվության սահմանափակ մասշտիվությունն է, առաջ Բայադյանը ավելի մանրամասն է ներկայացնում այն հանգամանքները, որոնք ազդում են խնդրի վրա առաջատար՝ տրափանցիկ թեմաներ, որոնք թայմանավորված են լրագրողների փորձագետների համար խոսի ազատության ճանադարհին եղած գլխավոր խոչընդոտը լրագրողների համար տեղեկատվության սահմանափակ մասշտիվությունն է, առաջ Բայադյանը ավելի մանրամասն է ներկայացնում այն հանգամանքները, որոնք ազդում են խնդրի վրա առաջատար՝ տրափանցիկ թեմաներ, որոնք թայմանավորված են լրագրողների փորձագետների համար խոսի ազատության ճանադարհին եղած գլխավոր խոչընդոտը լրագրողների համար տեղեկատվության սահմանափակ մասշտիվությունն է, առաջ Բայադյանը ավելի մանրամասն է ներկայացնում այն հանգամանքները, որոնք ազդում են խնդրի վրա առաջատար՝ տրափանցիկ թեմաներ, որոնք թայմանավորված են լրագրողների փորձագետների համար խոսի ազատության ճանադարհին եղած գլխավոր խոչընդոտը լրագրողների համար տեղեկատվության սահմանափակ մասշտիվությունն է, առաջ Բայադյանը ավելի մանրամասն է ներկայացնում այն հանգամանքները, որոնք ազդում են խնդրի վրա առաջատար՝ տրափանցիկ թեմաներ, որոնք թայմանավորված են լրագրողների փորձագետների համար խոսի ազատության ճանադարհին եղած գլխավոր խոչընդոտը լրագրողների համար տեղեկատվության սահմանափակ մասշտիվությունն է, առաջ Բայադյանը ավելի մանրամասն է ներկայացնում այն հանգամանքները, որոնք ազդում են խնդրի վրա առաջատար՝ տրափանցիկ թեմաներ, որոնք թայմանավորված են լրագրողների փորձագետների համար խոսի ազատության ճանադարհին եղած գլխավոր խոչընդոտը լրագրողների համար տեղեկատվության սահմանափակ մասշտիվությունն է, առաջ Բայադյանը ավելի մանրամասն է ներկայացնում այն հանգամանքները, որոնք ազդում են խնդրի վրա առաջատար՝ տրափանցիկ թեմաներ, որոնք թայմանավորված են լրագրողների փորձագետների համար խոսի ազատության ճանադարհին եղած գլխավոր խոչընդոտը լրագրողների համար տեղեկատվության սահմանափակ մասշտիվությունն է, առաջ Բայադյանը ավելի մանրամասն է ներկայացնում այն հանգամանքները, որոնք ազդում են խնդրի վրա առաջատար՝ տրափանցիկ թեմաներ, որոնք թայմանավորված են լրագրողների փորձագետների համար խոսի ազատության ճանադարհին եղած գլխավոր խոչընդոտը լրագրողների համար տեղեկատվության սահմանափակ մասշտիվությունն է, առաջ Բայադյանը ավելի մանրամասն է ներկայացնում այն հանգամանքները, որոնք ազդում են խնդրի վրա առաջատար՝ տրափանցիկ թեմաներ, որոնք թայմանավորված են լրագրողների փորձագետների համար խոսի ազատության ճանադարհին եղած գլխավոր խոչընդոտը լրագրողների համար տեղեկատվության սահմանափակ մասշտիվությունն է, առաջ Բայադյանը ավելի մանրամասն է ներկայացնում այն հանգամանքները, որոնք ազդում են խնդրի վրա առաջատար՝ տրափանցիկ թեմաներ, որոնք թայմանավորված են լրագրողների փորձագետների համար խոսի ազատության ճանադարհին եղած գլխավոր խոչընդոտը լրագրողների համար տեղեկատվության սահմանափակ մասշտիվությունն է, առաջ Բայադյանը ավելի մանրամասն է ներկայացնում այն հանգամանքները, որոնք ազդում են խնդրի վրա առաջատար՝ տրափանցիկ թեմաներ, որոնք թայմանավորված են լրագրողների փորձագետների համար խոսի ազատության ճանադարհին եղած գլխավոր խոչընդոտը լրագրողների համար տեղեկատվության սահմանափակ մասշտիվությունն է, առաջ Բայադյանը ավելի մանրամասն է ներկայացնում այն հանգամանքները, որոնք ազդում են խնդրի վրա առաջատար՝ տրափանցիկ թեմաներ, որոնք թայմանավորված են լրագրողների փորձագետների համար խոսի ազատության ճանադարհին եղած գլխավոր խոչընդոտը լրագրողների համար տեղեկատվության սահմանափակ մասշտիվությունն է, առաջ Բայադյանը ավելի մանրամասն է ներկայացնում այն հանգամանքները, որոնք ազդում են խնդրի վրա առաջատար՝ տրափանցիկ թեմաներ, որոնք թայմանավորված են լրագրողների փորձագետների համար խոսի ազատության ճանադարհին եղած գլխավոր խոչընդոտը լրագրողների համար տեղեկատվության սահմանափակ մասշտիվությունն է, առաջ Բայադյանը ավելի մանրամասն է ներկայացնում այն հանգամանքները, որոնք ազդում են խնդրի վրա առաջատար՝ տրափանցիկ թեմաներ, որոնք թայմանավորված են լրագրողների փորձագետների համար խոսի ազատության ճանադարհին եղած գլխավոր խոչընդոտը լրագրողների համար տեղեկատվության սահմանափակ մասշտիվությունն է, առաջ Բայադյանը ավելի մանրամասն է ներկայացնում այն հանգամանքները, որոնք ազդում են խնդրի վրա առաջատար՝ տրափանցիկ թեմաներ, որոնք թայմանավորված են լրագրողների փորձագետների համար խոսի ազատության ճանադարհին եղած գլխավոր խոչընդոտը լրագրողների համար տեղեկատվության սահմանափակ մասշտիվությունն է, առաջ Բայադյանը ավելի մանրամասն է ներկայացնում այն հանգամանքները, որոնք ազդում են խնդրի վրա առաջատար՝ տրափանցիկ թեմաներ, որոնք թայմանավորված են լրագրողների փորձագետների համար խոսի ազատության ճանադարհին եղած գլխավոր խոչընդոտը լրագրողների համար տեղեկատվության սահմանափակ մասշտիվությունն է, առաջ Բայադյանը ավելի մանրամասն է ներկայացնում այն հանգամանքները, որոնք ազդում են խնդրի վրա առաջատար՝ տրափանցիկ թեմաներ, որոնք թայմանավորված են լրագրողների փորձագետների համար խոսի ազատության ճանադարհին եղած գլխավոր խոչընդոտը լրագրողների համար տեղեկատվության սահմանափակ մասշտիվությունն է, առաջ Բայադյանը ավելի մանրամասն է ներկայացնում այն հանգամանքները, որոնք ազդում են խնդրի վրա առաջատար՝ տրափանցիկ թեմաներ, որոնք թայմանավորված են լրագրողների փորձագետների համար խոսի ազատության ճանադարհին եղած գլխավոր խոչընդոտը լրագրողների համար տեղեկատվության սահմանափակ մասշտիվությունն է, առաջ Բայադյանը ավելի մանրամասն է ներկայացնում այն հանգամանքները, որոնք ազդում են խնդրի վրա առաջատար՝ տրափանցիկ թեմաներ, որոնք թայմանավորված են լրագրողների փորձագետների համար խոսի ազատության ճանադարհին եղած գլխավոր խոչընդոտը լրագրողների համար տեղեկատվության սահմանափակ մասշտիվությունն է, առաջ Բայադյանը ավելի մանրամասն է ներկայացնում այն հանգամանքները, որոնք ազդում են խնդրի վրա առաջատար՝ տրափանցիկ թեմաներ, որոնք թայմանավորված են լրագրողների փորձագետների համար խոսի ազատության ճանադարհին եղած գլխավոր խոչընդոտը լրագրողների համար տեղեկատվության սահմանափակ մասշտիվությունն է, առաջ Բայադյանը ավելի մանրամասն է ներկայացնում այն հանգամանքները, որոնք ազդում են խնդրի վրա առաջատար՝ տրափանցիկ թեմաներ, որոնք թայմանավորված են լրագրողների փորձագետների համար խոսի ազատության ճանադարհին եղած գ

Գրական հավելված-1

Գրի կերպարներից երկու-երեքն են իրական, իրենց ամուսնեղով, մյուսները հորինված են, որ սակայն հանդիպում են կյանքում, յուրաքանչյուր բրգադուռ, ինչպես որ հորինված է միաժամանակ իրականի է սման Դիվինոն՝ բնականայր ինչ-որ սեղ Ալթալում: Չկա այդպիսի անվանում ֆաբեղի վրա, բայց բառերը կճանաչեն այդ գյուղը՝ Ուկրաինայում, Ուրալում, Սիբիրում... Ոճան էլ հավանաբար իրենց ձանաչեն կամ գտնեն: Ենթադրությունը ընթերցողի իրավունքն է, հնարավոր չէ եւ չի կարելի արգելել: Գրողն էլ ունի երեւակայելու եւ հորինելու ազատություն: Ի վերջո սա գեղարվեստական գիր է, վեպ, հորինված է: Իսկ եթե հանկարծ թարգմի, որ իրոք կա սման գյուղ, նույն կամ սման սեղանով եւ մարդկանցով, քեկուզ ոչ Ալթալում, եթե մեկին՝ Հայաստանում, Ուկրաինայում, Ալթալում կամ Կարելիայում, ծանոթ թվան իրադարձությունները եւ գործող անձինք, որեւէ անուն կամ դրվագ... համարել զարմանալի զուգահեռություն:

1

Ինձնաթիռն իջավ Նովոսիբիրսկում վերջնականապես հաստատվելով, որ իրոք խողանի ճամփին են, գնացի կայարան, որտեղ ինձ եւ սղասելու բրգադուռ: Նրանք նախորդ օրն էին թռել Մոսկվայով: Օդանավակայան-կայարան ուղերթի ավտոբուսը կարծես Երեւանի ինձնաթիռի Երեւան-Մոսկվա լուծումը լինելու: Պայմանավորվել էին հանդիպել մեծ դահլիճում, այնտեղ էլ գտա նրանց: Միայն Սաֆոյին էի ճանաչում: Նստել եւ ձեռքերը փոխի, սխուր կամ հոգնած, մոտ կողմի եւ հետ ընկած մեծ էին ամենամոտ աղապարի ընկերներ:

- Եկա՞ր, հարցրեց նա բարեի փոխարեն:
- Պարզ է՝ ինչ էի թաքստախանելու, աղա նստեցի ճամփուկիս վրա, նրանց դիմաց ու հերթով գնումն էի յուրաքանչյուրին:
- Սեղը, ամենամեծը, խիս, սղիսակ մազերով, աչքեր բացեց:
- Արան է՝ Եսկվեց նա ու թարգեց ձեռքը, բարեւ, Արան ջան:
- Վերջին օրերի ու հասկապես յոթամյա թռչիչի մանկուններից հետո այս ջերմությունը սեղին էր:
- Ես Գրանս եմ, ներկայացավ նա, ինչ կար երեսնամ:
- Ոչինչ, ժողացի մանկուն, որ սարքությունը մի օր էր ընդամենը:
- Ամձեւ, բան, չկա՞ր, ծիծաղեց Գրանս ու արթնացրեց ընկերներին, ելել, առա, սոված մեռան:
- Գրեթե միանգամից բարձրացան բոլորը, Գրանսի ձայնը ցած չէր, եւ արձուկներով բզբ կողմերն էին: Սաֆոյն ծանոթացրեց:
- Ռազմիկը՝ նիստ ու ջղուտ, Վարդանը՝ հաս, հորանջեց ու ինձ նայեց բերանով, Դավիթը՝ արտակարգ խոսակցական, աչքերն էր սրում, Գրիգորը՝ կարճահասակ, նվագ եւ կարծես խեղճ, Շուկան՝ մեր կողմերից էր, Լեոնիդան իր կողմի գյուղերից, ինչպես ասում են: Նրանց գյուղի մարդիկ կովարարի անուն էին հանել, իսկ Շուկան խուզած գլխով բանջից նոր ազատվածի սեղ ունեւ:
- Գրանս արթնացրել էր նրանց ավելի կարեւոր թաքստով, Կան նոր ընկերոջ հայտնվելն էր: Ես մտորումս սափակ դրեցին հասակին, իհարկե, իմ վեր կենսալուց հետո, խաւած ու արտակաճ հավեր Երեւանի, ձու, խալաւով փաթաթված ձկանեղ, թանիր ու կանաչի:
- Խմելու բան չկա՞ մոտ, դիմեց ինձ Վարդանը:
- Կա, ուրախացա, որ ինձնից էլ մաս կլինի սեղանին, կոնյակ է:
- Կոնյակը թող մնա...
- Նա գնաց օղի բերելու:
- Գաց կեր, ասաց ինձ Գրանսը:
- Մի կտոր հաց ու թանիր վերցրեցի գրադվելու համար:
- Կարգին կեր, հանդիմանեց Գրանսը:
- Նախաեստում էի, որ մի դժգոհություն էլ օրոց հրաժարվելն էր առաջացնելու, լավ է, աննկատ անցավ, ասեմ, Գրանսն ու Շուկան նույնպես չսմայեցին:
- Ցերեկը Նովոսիբիրսկում մնացին, հետաքրքրական Կալոպ չէր, մի փչ թափառելուց հետո վերադարձան կայարան, որտեղ Ես հայեր կային, խոսակցական, բրգադուռով, որոնք, ինչպես եւ ինձնաթիռում էր, բարձրաձայն խոսում էին Երեւան-Մոսկվայում ու այլ բաների մասին, բեռնի ու ա-

Ֆալսի, գուճերի ու ակումբների, նախագահների ու դիրեկտորների, առանձին-առանձին, որոնք լսում էին կողմից ու խոսի թոնկում, ջահել տալու ու Գրանսի թեւ սարիով մարդիկ, հիմնականում՝ միջին սարիի, սափուրած կամ չսափուրած՝ նույն տղավորությամբ, ողորակազմ, կողմիս, սիւս, եւ ավաղ, ընկերներս նրանց թեւ էին:

Աղոն զոչում էի եւ մտածում, որ հիմնադրում եմ արել որոշելով խողան գնալ, բայց հուսահատված չէի: Ինձնաթիռից չէի գտնել, Նովոսիբիրսկից էլ հավանաբար հետ չդառնայի, բայց կարող եմ թողալի այդ ինձնական թաքստարանը հենց որ ուզեմ: Այնպես որ, սարսափահար չէի. մի փոփոխ ուղեւորություն, էսկոստիայի թեւ, սեսնեմ, թե ինչ սեղ է Ալթալը, հետ կերեա...

Խոսեռ հանգուցային Կալոպ էր Նովոսիբիրսկը, որը Միոսիան արեւելքն ու արեւմուտքը, հյուսիսն ու հարավը իրար կաղող, օրակաճ հազար-հազարավոր մարդիկ էին անցնում այդ կայարանով, սղասում սրահներում, բայց հենց առաջին հայացից նկատվում էին խողանիսները, ոչ միայն հայեր, վրացիներ, աղքեջանցիներ, ուրիշներ... եւ բոմբեր: Եւսուս էին կայարանի բազմաթիվ դահլիճներում եւ Երեւանում: Այս Երեւանը անձանթ էր ինձ, երբեք չէի տեսել...

- Կսեղավորվեմ, կհանգստանամ:
- Սեմն ձեռքը հանգստացրել եմ:
- Սաֆոյն չխոսեց: Մոտեցանք երկհարկանի, սղիսակ աղոտով Երեւան գրասենյակին:
- Դու ես սարել, հարցրեց Վարդանը
- Սեմն Երեւան գործն արեցին, թաքստը չեչեններն են Երեւան:
- Լավ են Երեւանը, հեղեղ Վարդանը:
- Գրասենյակի առջեւ հավաքված մարդիկ հետաքրքրությամբ նայում էին մեզ, Սաֆոյն մոտեցավ մի հոգու, իսկ մեմ վաղցին մեր կոչիկները դա համար դրված սաւսի մեզ:
- Գլխավոր ինձնեմն է, ասաց Սաֆոյն, Իվանով է ազգանունը, Նիկոլայ Իվանովիչ, խելացի մարդ է, բայց Բաւ չունի, Զուկինը բանի սեղ չի դնում:
- Զիչ հետո տեսանք թեմին: Մեզ հակացված սենյակն էին նայում, Եսնից բարձրահասակ, կարմրադեմ տղամարդ բարեւ սվեց: Սաֆոյն ժողից դեմին ընդառաջ գնաց:
- Բարի գալուտ, Սեղ, ասաց Զուկինը առողջ մարդու ձայնով, աղա բոլորիս բարեւեց ձեռքով:
- Դավիթը, Շուկան ու Գրանսը դարձան Դավիթ, Շուկա ու Գրանս, Գրիգորի գործն էլ էր հետ, Վարդանն ու Ռազմիկը արձատական փոփոխության

աղոյերն էին հաս:

Գրանսնոցում սղասում էին մեզ, ցերեկվա հանդիպաններից սարիովն էր իրենց բրգադուռի հետ, որը Սաֆոյի թեւ հնարակ էր, բայց ավելի վաղուց գիտեին իրար, Կան հաստատվել էին Դիվինոյում:

Առաջորեն սեղան բացեցին, որի հիմնական Երեւան սղիսի մեծ թաքստի վրա էր: Երկու բաժակ ունեմն, երկուսն էլ ձարեցին, չորս բաժակ այդինիս համար՝ միանգամայն բավական համարեց:

- Դե, տղեր ջան, առաջին կենացը սկսեց Արսենը, բարով տեսանք: Եվել եմ ախախտել, լավ եմ արել: Մարդ ելել եմ, մարդ գնանք: Ողջ-առողջ տուն դառնանք, մնացածը կլինի, գործն էլ փողն էլ... մեմակ մեզ մարդու թեւ թաքստել, համարակալին լինեմ: Այսինքն ինչ եմ ուզում ասել: Եիս է, մեմ փողի համար եմ տուն-սեղ թողնում, բայց փողը չէ ամենակարեւորը, ավելի կարեւոր են մեր ընկերությունը ու ազնվությունը: Ողջ մնանք:
- Ողջ լինես:
- Աղոյես:
- Անուտ եղավ, Արսեն ջան:
- Լավ կլինի, ասաց Վարդանը, որն արտադրանք էր ամեն կեղծ, թե ինձ կարեւոր դեմ է բրգադուռ, ողջ-առողջ, մարդավարի հետ դառնանք, փորձանքի չգամ, թե չէ փողը... մի բան ավել, թալկա...
- Մեզինք է կախված, եսաֆեմն ընդունեց Սաֆոյն, փողը, ինչ իմանա, գործ է, մեկ էլ տեսար, Ես եկավ, ոնց որ ամառվա օրով կարեւոր գա... չնայած, Ես ամառվա Սաֆոյն, որովհետեւ հանկարծ կատակ չառաջանա, հինգ սարի նույն հիմնարկում եմ, ամեն ինչից արտադրում, մի հաս գործ չի եղել, որ չընդունեն կամ գործ մի ման խոս մեզ գցեն... Իսկ մարդավարի հետ դառնալը մեմակ մեզինք է կախված...
- Գաղտնի կայարան խմեց, որից հետո եւ ու Գրիգորը մնացին: Ես հրաժարվեցի:
- Կոչիլ է, Եսնի սեղմի, ասաց Արսենը, հուղ տուր, թող գնա:
- Մյուսները նույնպես վրա մնացին, բայց որոշել էի այդ հարցում հաստատվել լինել:
- Ահա հավաքվել եմ բրգադուռ, ասաց Վարդանը, մեր ընկերներն էլ մեզ հետ, գլխի մի Երեւան Արսենի ու Լեոնի կողմը, Ես Երեւան բարեկամ եմ, Եսնիք եմ կամ նոր եմ Եսնիքացել, ինչ որ եմ, հայ եմ, բայց մեր բարեկամությունը Նովոսիբիրսկում մնաց... Ես թարգ եմ խոսում, ով խողանում եղել է, թող գցի թեմ, ձիւս եմ ասում, թե չէ... Գրանսնը մի կողմ, բարեկամությունը մի կողմ, բայց չմոռանանք, որ ախախտելու համար եմ ելել, մեզ կարիքն է հանել Տեմից... Գործի մեջ իրարից նեղանալ չկա, մի բան եւ կասեմ, մի բան ինձ կասեմ... Գործի համար է, մեր օգուտի համար է... Մեր բրգադուռն մի հոգի է ջախել: Սաֆոյն ու համաձայնել է ընդունել նրան, դրանով թաքստ է վերցրել, որ փորձանք չդաստի իրան... նույն թաքստը ինձ ունի բոլորիս հանդերձ: Մա համար թաքստավոր եմ լսել նրան: Ամեն մարդ թող հասկանա, որ եթե իրեն բան թաքստի, բրգադուռն է վրաս... Մի կուզի ընկերոջ վզին տեսել... Ուրիշ հարց, թե գործի մեջ փորձանք թաքստի, ասված չանի, բայց ամենիս էլ կարող է թաքստել...
- Գլխավորացողը տուն կգնա, ընդհանրեց Սաֆոյն:
- Գամաձայն եմ, համադրելով, կարծես ինձ էր վճողը, ասաց Վարդանը:
- Մի սարի փանիկցիների հետ գնացի...
- Գա, փանիկցիները հայտնի խողանիսներ են, ասաց Գրանսը:
- Ախր երեւան փոփոխում եմ, թե լավ չես ախախտում, վերջը վնդեց բրգադուռ: Ախր երեւան էր, բայց ընտանիքն ավելի թանկ է...
- Ուրիշ կարծի չեղավ, դրական Երեւան էին զուկները: Զգիտես ինչու մտածում էի, որ ամենից առաջ ինձ է վերաբերում, եւ ամենից մի օր ճամփուկը տալու են ձեռքս, տուն ճամփին:
- Գլխավորացողին բան չեմ ասի, Ես ամառակեց Սաֆոյն, ամեն մարդու համար իր առողջությունն է թանկ, բայց գործից փախել չկա: Ով սեղանը չվերջացրած թողեց ախախտանք, փող չի ստանա:
- Նույնպես առաւկող չեղավ:
- Ելի բացած սղիս բերցին առաջ:
- Բայց ինչի եմ վաճը խոսում լավի փոխարեն, բաժակները լցնելով ասաց Վարդանը:
- Լավը առանց խոսել կլինի, ասաց բրգադուռը, վաշ մասին խոսեմ, որ չլինի:
- Թող մի երկու լավ բան ասի Վարդանը, ծիծաղեց Գրանսը:
- Ասեմ, Վարդանն ուղղվեց հաս փողի վրա, լավը գիտեմ որն է, բրգադուռ ջան:
- Ասա, ժողացի:
- Ես ամիսը հազար ուղիքի ախախտում եմ:
- Եղավ, գլխով արեց Սաֆոյն:
- Մեկ-մեկ հավաքվում եմ ոնց որ հիմի:
- Անողայան:
- Օղան էլ Երեւան լվա, չնեղանով ավելացրեց Վարդանը:

ՊԱՐՈՒՅՐ ՆԱԿԱՐՅԱՆ

ԽԱՉԱԳՈՂ

Ելի երկու անգամ հաց կերանք, բուժեցներում, առանց օղու, ոչ այնքան թախանցից, որքան ժամանակ անցկացնելու համար, զիտեղ գնացել մեզ հարավ սարավ, միջնեւ սղիսակ Եսնիքով Կալոպը, այնտեղից ավտոբուսով ճամփա ընկալմ դեմի մեր նախապատկերը:

Գնացից սափասաններ էին տեսնում (առավոտյան) հասկանեմս ծառաւերտերով, այստեղ արդեն սարեր երեւացին: Զիչ բան գիտեի Ալթալի մասին, կենտրոնը Բառնաւու է, Օրն է սկիզբ առնում այստեղից, Եւկեմի հայրենիքն է... Մոտեցել էի, որ նաեւ Սիբիր է, ու թեւեւ արդիվ վերջն էր, Կանտրոն, ցուրտ էր, ինչպես Գայասանում փեռվարի վերջին: Ես ոչ մի տեսակի վերադու չէի բերել (ինչպես գիտեմ, դու մի վերադու ունեիր, որը ձեռքն վերջում աղի ակնն գցեցիր), Բոջս գործած սալ անթեիկն էր փրկում ինձ, որ հազել էի թիջակի սալ:

Գրանսը Դիվինո, որը կես սարի մեր հանգրվան էր լինելու: Երեւանում էր, Ես մեծ գյուղ կամ գյուղախաղա, երկարությամբ մեծ: Տեղավորվեցին հյուրանոցում ու դուրս եկամ գյուղին ծանոթանալու: Ես գեղեցիկ դեմեր էի ունում, ընկերներս՝ հայտնի չէ, ու կամ ինչ, բայց գյուղի բնակչությունը միասնաբար էր ետին ստորոգների ու մասնաբաժնե բաժնուների մեջ: Գամասարած ցեղ էր: Կենտրոնական փողոցը սափալած էր, բայց համարյա ամբողջովին ծածկված էր ջրայի ցեղով: Կուլտուրայի սան մոտ կանգնեցին մի հանի թող շինարարների գնահատականը որոշելու, հաջող կանգաղը խանութների հրադարակում եղավ: Երկու հոգի համարախոսի ցուցակեղ-կերն էին նորոգում, հայի սման էին, մոտեցանք, հաստատվեց:

- Արսենի բրգադուռն եմ, հարցրեց Սաֆոյն:
- Գա, ավազը թաքստախանեց, մյուսը իմ սարիին էր:
- Ինձ ո՞ն է:
- Գործարանում:
- Մեց եմ, տղեր, հարցրեց Վարդանը:
- Եսնի, ախախտում եմ, էի...
- Եսնիքնից եմ ելել:
- Տասնինգից եմ ելել:
- Գյուղում ուրիշ բրգադուռ կա:
- Լինի, Կանտրոնը նա:

Երեւանում էր նույն փողոցով, որը ձգվում էր գյուղի երկարությամբ, գնացին դեմի մեր հիմնարկը, Երեւանից գյուղեխանիկա: Այստեղ նույնպես ցեղի թաքստավորություն էր:

- Տեսեմ, բրգադուռի դիմեց Գրանսը, հինգ սարի գալիս ես, սղիսակն չես անում:
- Մեր կոչիկները չէին երեսում այլեւ:
- Բեռնելու եմ լրիվ, ասաց Սաֆոյն:
- Ու է, ոչ մի սեղ ավազ չկա թափած, ասաց Վարդանը:
- Տոմերից հետո կուլտես կրել:
- Միջնեւ տոմերը ինչ են անելու:

դիմեցին՝ Տոլիկ, Ալիկ: Գրեց հասավ ինձ:

- Արան, հարցրեց Զուկինը, իսկ ոտաերն...
- Նույնը, Եւկեմից եմ:
- Դե լավ, համաձայնեց նա, բայց մեկ է, աղջիկները անուն կան...
- Սաֆոյն նա հետ երկուսը հարկ բարձրացավ, իջան հինգ ուղեղից, գնացին «Վիլիսով»:
- Կախիթ մարդ է մեր բրգադուռը, դժգոհեց Գրանսը, չի ասում, ուր գնաց, երբ կգա...
- Զբաղմունք գտանք: Կանտրոն անկունում բիլիարդ կար: Խաղում էին Գրանսն ու Վարդանը, հետո չորսով խաղացին, բայց ինչ մնաց մահուղ թաքստի, ինձ այլեւ չթողեցին:
- Սաֆոյն ու Ես եկանք:
- Գնացել էմ սերի սեղ ուղեղում, ասաց:
- Ե, հարցրեց Գրանսը:
- Տոմերից հետո, չկամ ասաց բրգադուռը:
- Լավ, թող տոմերից հետո լինի, ասաց Վարդանը, հիմի սոված եմ...
- Սաֆոյն մեզ սարավ սղիսակ ծառաւան, այստեղ նրան ուրախությամբ դիմավորեցին, որից մեզ էլ բաժին հասավ:
- Մեր հանր է, ժողացի Վարդանը խողանու ուղեւորությունը յուրովի հասկանալով:
- Սաֆոյն զուկին օրեց:
- Միջն ավտոբուսի լցվելը ուսումնասիրեցին մեմակ նստած աղջկան:
- Սա աղջիկն է... անցյալ սարի բաժանվեց, տեղակացրեց Սաֆոյն:
- Բաժանված է, անմիջապես սովեց Վարդանը:
- Զեղ ինչ, թե բաժանված է, ասաց Գրանսը:
- Սալը եկավ աղջկա մոտ:
- Սեղ, ժողացի խոսեց նա, նախկիններից ոչ ոք չի ելել:
- Մի է թեմ, հարցրեց Սաֆոյն:
- Ինձ, նա ախախտ ծիծաղեց, այս Կո ջախելու հանի՞ սարեկան է:
- Օհո, Լիզա, ստան բնակարարի թեւ Բոջս Սաֆոյն, ահա թե ում ես ուզում:
- Ոչ... ես աղջկա համար եմ ասում...
- Աղջիկը ժողացիով նայեց ինձ:
- Ձեմ հանի, Եսնիքաց Վարդանը, տեսնում ես, ինձն է ուզում:
- Զանի՞ սարեկան ես, աղա՛մայա, փաղափարեմ հարցրեց Լիզան:
- Զանեմ, մոթոթացի ես:
- Իմ Նասաւան էլ է այդքան, ծափ սվեց նա, կարծես իր առաջին դասարանից աղջկա համար նկարչության տես էր գեղ, դե, նա Բոջս դուր չի գալիս:
- Ոչ, ասացի:
- Լիզան ծիծաղեց, իսկ աղջիկը դեմը թեւելով ասաց ժողացի:
- Նոր մարդիկ եկան, Լիզան վեր կացավ: Աղջիկը մի Կանի անգամ ժողացիով նայեց ինձ, այսինքն՝ չհավասարի Կո խոսիմ: Նա տեղը չէր,

ԱԶԳ-ՆԵՐՈՒԻ

Լայանից

Դրվաթղ-սխալոսխալ ժամրի մի երգ սկսվեց, ջա-
հելները մեջեջեղ ընկան ու ծափի սակ դարձան
էին թվիս կամ ուրիշ դար:

- Դու էլ դարի,- բզեց ինձ Գրանցը:
Արսենը ձեռքս բռնելով ցանկանում էր փաշե
դարի մեջ, Սաֆն գրավեց նրանց ուսարդու-
քյունը դարձրեցին խառնվելով: Վարդանը
նույնպես ոգետրվեց եւ հաստ հետոյը օտրե-
լով միացավ: Դարեւուց հետո ֆրանսիացիներ
սեղանի մոտ, բաժակները լցված էին
արդեն: Առաջին առանց կենաց ասելու էին
խմում... մինչեւ խորովածը եղավ: Սոֆալ չու-
նեին, յուս մեծահասակ սեղանի կենտրոնում
հաստ յուղաթղթի մի կտոր էր դրված, որի վրա
խորովածը փաշեցին: Շահ համով խորոված էր,
մի փանի բոլոր լուս խժոռոց էր, աղա կենացներ
սկսվեցին...

Զվեցի այդտեղից: Գրանցի կամրի ան-
կունում մարդ չկար, սկսեցին մեծակ բիլիարդ
խաղալ: Գրանցիս ու անսարդ դասվում էի հար-
ված ընտրելով, այնքան գեղեցիկ էր հետաքրքր-
մով, որովհետեւ չէի էլ կարողանում, հազվադեպ
միայն, զոնե հարվածել սովորել: Վարդանը
խփում էր կտրուկ ու լուրջ, նախանձում էի
նրան, իսկ ինձ փոս էր ավելի ցաս:

Դժբախտաբար խանգարեցին, Արսենն ու
Վարդանը գրագ էին եկել: Նրանք արագ վեր-
ջացրին, Վարդանը հարթեց, բայց ինձ էլ չթո-
ղեցին մնալ: Արսենը սարավ փաշեցելով եւ
նույն հովանավորով ու մեծահասակ ժողովրդ-
ստեղծարար ստիպեց խմել... Եվ դեռ գոհ էի, որ
կենաց չդառնալուց...

Երեկոյան, խմածների փունջ թողել էր որոշ չա-
փով, դուրս եկանք բարձրանալու: Սաֆն մեզ հետ
չէր, տեղ էր գնացել մի շուկա կողմի վերցնելով: Կի-
նոյից առաջ այդ մասին, որտեղ դաստեղծում
զոհվածների հուշահամբան էր, կարդացին ամ-
բողջ ջուրացի հայի անուն գտնելու համար: Գե-
տափին դեռ մարդիկ կային, տոնական օրվա հա-
վանքի վերջին թվերները: Փոստակ մի տեղում
նրան կին էին մտնել, կանչեցին մեզ ձեռքով:
Վարդանն ու Ռազմիկը հետ ընկան ու մտեցան
նրանց:

- Գրան,- ասաց Գրանցը,- գիշերը տուն չեմ գա:
Գրանն ինչ իմանար, որ Վարդանն ու Ռազմի-
կը հարգարժան սխիզանց հրավիրելու են մեր
տուն, եւ նրանցից մեկը, կամրահեք, բորենու աչ-
քերով, ըստ արժանի կզնահասի նրա մահճա-
կալը, որն անկասկած լավագույնը կհամարվեք
զորանոցների կամ համակցության այլ վայրերի
մրցույթում: Նա ընկողմանել էր արժանակին հե-
ված, ոտը ոտին եւ ամենեւին չբարեխաճեց
արժվել, երբ ներս մտան: Ընկերուհին, սեւ զգես-
տով ու միաբարձր կարծես թե վայելույթ, Ռազ-
միկի հետ համեստորեն նստել էր սեղանի մոտ, որի
վրա օղու շիշ կար:

Սեմ հյուրերի ղեկ, որով առաջ անցնելու
հրավերի են ստացում, մնացին դռան մոտ, իսկ
Գրանի մահճակալը գրաված կինն ասաց լող-
դաստ ասանները ցույց տալով.

- Պետք չէր բարեկեցի:
Վարդանը փորձեց խոսել, բայց Գրանցը, որը մի
փանի անգամ գունափոխ էր եղել այդ ընթացքում,
ոտը գետնին խփելով գոռաց կասաղությամբ.

- Փի՛ս... փրոցը մեր...
- Կո մեղք,- հանկարծ հայերեն դասաստիանեց
նրա բորենին անասելի գվարձան դասճանո-
րով մեզ:

Գրանն անցավ վճռական գործողությունների:
- Ձեռքերդ հեռու տար, Գրան,- բղավեց կինը
հրելով նրան, աղա դարձավ ընկերուհուն,-
գնանք, Նադյա, թե չէ տունը խմելով կրոնաբար-
են մեզ:

- Փի՛ս,- ահալու ծայրով բղավեց Դավիթը:
- Փի՛ս,- նա հետեւից սիւս առավ Գրիգորը:
- Փի՛ս, փի՛ս,- արքան բրիգադով համազարկ
սվեցին, բացի մեղավորներից իհարկը:

Բայց նրան սաստելու համար գունդ էր հար-
կավոր, անսամ ձեռքով հայրանքների մի քույր ար-
բեց իրար հետեւից աղաղակելով, որ հար-
թում են ոչ թե փանակով, այլ ոգով, դռան
վրայից վերջինը ցուրտեց Գրանի երեսին, ու
գնացին նրան՝ գիշերային վասակի գա-
վակները:

Գրանը փանջեց տեղափոխ, մեկ-մեկ թափ
սվեց դուրս եւ նախկին տեղի վերջը:
- Զի ստացում եմ զիցի,- Վարդանն ասաց
Գրանին:

Գրանցը զարմացած նայեց նրան,- մի բան էլ
ես եմ մեղավոր...
- Բա ինչ... մարդ էին, էի...
- Դե լավ, անցած լինի,- ասաց Ռազմիկը կար-
ծես իմը ոչ մի կար չունեք այդ դաստեղծում
հետ:

Շուտով դառնեցին մեկուկ, բայց մթության
մեջ երկար ժամանակ Գրանի ու այդ կնոջ կար-
կիզին էին հիշում ու ծիծաղում, մինչեւ դուռը
ձռոպ Սաֆնի մեր թողնելով:

- Լրիվ էի,- հարցրեց նա,- դուրս փակեմ...
- Գա, արդեն լրիվ եմ,- դասաստիանեց Շուկան,
եւ դա նորից ծիծաղ առաջացրեց:

3

Ինչքան էլ Սաֆն փորձում էր բախտել, դարձ
էր արդեն, որ աշխատանք չունենի: Նա ասել էր
կաշխատանքն ունենալու հետո, հավանաբար
նկատի ունենալով նաեւ Գրանցի օրը:
Գրանցը, որի համար կարծես անցելի մի օր
չարչարվեցին, եւ առաջին անգամ զգաց, թե
ինչ է գեմեմիս փոփոխ, օդի մեջ էր, թույլատ-
րելով չկար: Բացի դրանից, հիմնարկի սարած-
փի բանով մասն էին բեռնոնելու, հինգ հազար
ֆունտով մեք: Գրանցից աչք գործն էին
զնահասում մեր արհեստավորները: «Ոսկու
դեռ գործ է,- ասում էին միտ, երբ խոսել էր
բացվում,- օրական երեք-չորս հոգով հարյուր
մեք հանգիստ կարելի է փռել»: Մեքը երեք
ոտքի արժեք, իսկաղթես եկամտաբեր աշխա-
տանք էր: Բայց գեթ ջուրը դիտի իջնեք, որ ա-
վագ թերեւէ: Երեք տուն էին շինելու զույգ
բնակարաններով, տեղը որոշված չէր: Ես ու
նախ էի, առաջին օրերն ահաբեկել էին ինձ,
զոնե աշխատանքն էր հետաձգվում, եւ հոյս ու-
նեի, որ եթե այդպես շարունակվի, ստիպված
տուն կզնանք:

Բրիգադը բողբոջում էր, երեկոյան մեր գեղ-
մունքը: Գրանն ու Վարդանն էին սկսում, մյուս
արհեստավորը՝ Ռազմիկը ինչ էր խառնվում, իսկ
մեր զույգները դեռ ծամփին էին լցել, որ բան-
վորները, այն էլ առաջին տարեցիները, դարձ-
վոր են լսել ու ենթարկվել վրէժ:

Սաֆն աշխատանք էր փնտրում գյուղատնտես-
կայից գրեթե ձեռ փաշած, բայց յուրաքանչյուր
ձեռնարկություն իր բրիգադն ուներ, փաստորեն
երգանի ամբողջ շինարարությունը ձեռնակա-
նից բաշխված էր: Ցերեկը թափառում էին
գյուղում, հասնում էին կենտրոն, նրանք հան-
րախառնեց էին մտնում, եւ՝ գրախառնեք, հետո՝
ձեռնարան, աղա օրվա դասարան վերցնելով վե-
րադասում: Այստեղ անցնում էին իսկամբի-
լին: Զսիրեցի այդ խաղը առանց սովորելու,
չնայած հակում ունեմ խաղերի նկատմամբ, ա-
նունը դուր չեկավ:

Երբ Սաֆն տուն էր գալիս, բրիգադը հարցա-
կան օսվում էր...
- Ես դրանց,- հայրույրում էր Սաֆն, ու սկսվում էր...
Զարժեք այդքան աղմուկ բարձրացնել: Գրանց-
վոր էր ստանալ մինչեւ կբացվեմ ավազի շերտը,
հանգստանալ, ինչպես Սաֆն էր ասում: Բայց ե-
թե ինձ համար այս արժանապատիվը էսկուր-
սիայի ղեկ մի բան էր, բրիգադի մյուս անդամնե-
րը, լուրջ մարդիկ, ընտանիքի, հոգսերի տեր, ցավա-
զին էին ընդունում ամեն մի դարձույթ օր՝ մեղադ-
րելով Սաֆնին, որ խաբել է իրենց... Գրանն
ստանում էր թողնել գնալ, Վարդանն էլ մի տեղ
հեռագիր ուղարկեց եւ դասաստիանի էր սղա-
տան:

Սաֆն գնալ աշխատանք, բայց ստիպված
էին կիսով: Բրիգադի կետը մնաց Դիվիճո-
յուն, նրանք մասնավոր գործեր էին անելու մին-
չեւ գեթ ջուրն իջնեք, Գրանցը, Շուկան, Վար-
դանը, եւ Դելիկին գյուղը գնացին՝ խոզանոց
նորոգելու:

Դելիկին օրը կենտրոնից սասնիինգ կիր-
մեք էր հեռու: Ավսոն մեզ գրանցելու ար-
ավ, Սաֆն ինչ-ինչ հարցեր լուծեց, սա-
ցանք սավաններ, ներհանկներ, ինչ մի ան-
գամ արդեն եղել էր, բարձեցին այդ բոլորը
մեկնաման, որը բարձրաց դեղի գյուղից ա-
ռանձնացած գոմերը:

Ամեն տեղ վաստություն էին անում մար-
կանց, այստեղ էլ ծիսադիտների հանգստան
սեմյակը խլեցին: Գինգ մահճակալ հազիվ
սեղավորվեց, հինգերորդը՝ Սաֆնի համար, որ
երբեմն հանդիմոյի մեզ: Տնավորվելու համար-
ություն չկար, ցաս էր հետաքրքրում, թե այդ ինչ
խոզանոց էր բաժին ընկել մեզ, ավսոն դասար-
կելով՝ օտարեցին այնտեղ: Ես չէի մտածում,
թե դրանով մարգագետնում, գեթի արհիմն մի-
տրեկան ծամբար են կառուցելու, բայց չա-
փազանց մեծ խոզանոցը, մի թիզ հաստու-
թյամբ գաբախոս կեղծով, կաթվածահարեց...

- Ես կեղծ մարմն,- թեք Վարդանը:
- Տակտորը կմարի,- ասաց Սաֆն:
- Տակտորը ամեն տեղ չի մտնի:
Սաֆն ձայն չհանեց՝ հասկանալի չէ, մնա-
ցանք դու կաննի:

Փոխելու էին ծածկը, միջնորոնները, հասակը
սախտակեցին, նաեւ այլ գործեր, բոլորը միասին՝
զասնիինգ հազար ոտքի:

- Երեք անվա աշխատանք է,- ասաց Սաֆն:
Ոչ մեկիս արժեք չէր այդ աշխատանքը, բայց
մեկն էին Սաֆնին խեղդում, թե աշխատանք տուր,
ախ սկել էր...

Վեր կացանք վեցին: Գրանն արթնացրեց: Ե-
րեքի դաստեղծումից չէր նայել, գարուն էր ա-
վարկում, իսկ Ալթայում ծյուն էր գալիս, ճոխ
ծյուն: Գրանցը հազիվ չառնելով շարունակում
էր հազմելով: Տեսնելով, որ մյուսներին նույնպես
ծյունը չի վերաբերում, ես էլ բարձրացի: Ցուրտ
չէր, բայց ծյունը իմ դաստեղծումներում հան-
գստի հետ էր միտ կաղվում: Ինչ խոսել, մտան ե-
ղանակին սանը դաստեղծ գիր կարդալն ավե-

լի հաճելի է, փան թրոս ձնեցի միջով գնալ ա-
նորոշ մի աշխատանքի: Մինչեւ հասանք, ցե-
խակույր եղա:

Ամենից առաջ դաշտի մի մասը, երկու լուսա-
մուտի արան, փանջեցին, որ տակտորը մտնի: Վե-
րեց հետ էր, ներհանք քեռն էր, անիվածները
այնտեղի միջոց քեռն էին թափել, կարծես չգի-
տեին, որ մի օր փանջելու է: Վերջապես անցանք
ներս: Առաջին փորձերից դարձավ, որ բա-
հեռով այդ կեղծ չեն մարի թելուց հինգ ան-
տան, սկսեցին միջնորոնները փանջել: Զարեք
դուրս հանելու համար իմնաթափ էին հասկաց-
րել, փանջած անմիջապես լցնում էին թափը:
Աշխատանք էին ծանր փոշու եւ գաբախոսու-
թյան մեջ: Չափանալի է չսիրած աշխատանքը, ես
լավ գիտեի, թեմեծ ամիսներ էի աշխատել ավա-
րեցից հետո, բայց տակտորը հոգեկան անբավար-
վածություն էր բերում, թեթեւ ու աննշմար մի բան,
ինչպես վաս այնտեղից օրհն... Ինչ անում
սալ այս աշխատանքին, երբ փոփոխ դոռոցով
հասնում էր թոփոխ, փակ աչքերով էի կռահում
փար վերցնելու, որ չեստեսնեմ ձեռներս կոչող աղ-
տեղությունը...

- Միտրեք մեզ բրիգադից,- ասաց Վարդանը,-
նեղն էր ընկել, գնալ էր գործը, որ սակից դուրս
գա, համ էլ ազատվեց մեզից:

- Ինչ ես, է, ասում,- Գրանն իր թե առարկում էր:
- Բա ինչ, զուգարան մարմոյի աշխատանք են
անում:

- Սկիզբը միտրեք դեղալ է լինում:
- Ես դժվարությամբ մասին չեմ խոսում, սիրս է
խառնում զգվանից:

Գրանցին ճաշարան: Կանանց համար անդուր
սղամարդկանցից լինելով Վարդանը փանջվում
էր, հենց սկսվում էին նրանց հետ: Թուփիկ կին էր
ճաշարանի վարիչը, սիրալի ու դաստաստակալ,
եւ ասաց Վարդանին, որ ամուսնացած է իմը,
թող զույս չցավեցին:

- Չի ուզում հաճը,- հայրույրում նստեց Վարդանը:
Ճաշի համերը սկսվեց: Գրանցը, գալալը դեռ
տեղ չհասած, փառն էր հեռվից, ծամածոտ
դեմը, երբ հարձեղ կուլ սված ուսելիք վառում
էր ծամփաները, ու փչում էր ամեն գոյալից հետո:

- Նորից եկավ,- ասաց Շուկան դուրս նայելով:
- Սիբիր է, է,- ձգեց Գրանցը,- մայիսին ծյուն է
գալիս, ձեռն ինչ կանի...

- Ես կուլում չեմ տեղ...
- Նովոկուզնեցկան եմ եղել, նույն եղանակն է,
բայց ձեռնը՝ չեմ իմանում, ասն եմ մնացել
միտ:

Գրանն ու Վարդանը իրար հետ վերջացրին ու
դուրս եկան: Շուկան ծամելով հետեց նրանց:
Ստիպված ես էլ վեր կացա...
Նրանք սարդոնիստ էին, ես աշխատանքի մեջ
հազմելու թեթեւ կոչիկներ էի բերել, որոնցով այդ
ցեղին՝ կարծես ոչինչ հազած չլինեց:

Գյուղը դուրս էր սարի հետ, գնացին լան-
ջով, որ օդն հասնեն: Զյունը թե խփում էր օժե-
սակի:

- Ես տա մեր,- սովորական ինչոցը գցեց
Գրանցը,- վազեմ, թե չէ կարդի մեզ...

Ու անմիջապես վազեց: Գրանցին հար-
կան էր, խոնդ չէր, երբ չէր ծիսել եւ թեթեալաբար
էր չնայած ստիպակ մազերին: Ճաշը կիսատ թո-
ղած մարդ, բնական է, հիվանդ մորեխի ղեկ
անտանալի կլինի, բայց ծյուն սակ վազել
այնտեղի համար էլ, որ տեղը լցեց:

Գոմի մեջ ստանում էր ավսոն: Վարդանը
ծխախոտ վառեց մի փանի բոլոր հանգստանալու
մտով, Գրանցը ձեռնոցները հազմելով գործի
կոպով:

- Մի հաս ծխեմ,- բողբոջեց Վարդանը,- չեմ
ծիսել ուսելուց հետո:

- Դու ծխեմ... Ես, մեկ է, ծխող չեմ, կհանդեմ մի
ինչ:

- Ոնց կլինի,- ասաց Վարդանն ու ծխախոտը
բերանում սկսեց աշխատել:

Ես էլ մոտեցա դասին:
- Արա, հեռու գնա, այ դա,- գոռաց Գրանցը:
Զիստականալով, թե ինչու հեռու գնամ, բե-
րանս բաց նայում էի նրան:

- Չես տեսնում, հիմի կիկի, մյուս կողմից արի:
Բավական մեծ մի հասկած գոռոցով իջավ
ներս, լավ է, չհասավ ինձ, այլապես Գրանցի
լուսանկերից չէի ազատվի:

- Ինչ ես դրեցի մնացը,- բղավեց Գրանցը,- ինչ
մնաց դասը վեր գալ:

Ուսերս բարձրեց արհամարհանով, իհարկե,
ոչ Գրանցի, այլ դասի հասցեին:

- Զգույս չես,- ինչ ցածրացրեց ձայնը, երբ
բարձրացա նա մոտ,- փորձանք մեկ է գալիս,
բեկ է գալիս:

Եթե այդպես, վախենալու դասճառ չունեի,
փորձանք վաղուց եկել էր, այն օրը, երբ Սաֆնին
հանդիմոցի, որն ինձ Դելիկինի խոզանոցներ
հասցրեց... Ցուրտ, թաց եղանակին, ոտերս ջրի
մեջ, սաղթյուն չսվող օտրով, անդուր մար-
կանց հետ, Վարդանը գոնիկ, Գրանցը գոռո-
ռան, Շուկան գյուղավարի, փանջում էին դասերը
գյուղից կտրված գոմերում... Կյանք չկար այնտեղ,
մի փանի կին, ծեր ծիսախոտ, մի աղջիկ էր խո-
զերի բեղմնավորման բաժնում, տեղը ու անհար-

թե... անուր էր կամ հենց կալանավորի կյանք...
Վեց ամիս այդպես ամրել... Իսկ ես արկածներ
էի երագում, մեծ փոփոխություն, որը չէի գտել մի-
լիոնանոց փառանք...

Ավսոն մինչեւ վեցը մնաց, Գրանցի համոզելն
իզուր անցավ: Ուսախոսությունս վարդաժամ էր, օտ-
րանակեցին աշխատել:

Մի դաս փանջելուց հետո ինձ ուղարկեցին
խանութ: Գաց գնեցի, դաշտաններ, որով ցաս
հին էին հավանաբար, ջուրեցի ժանգոտների մի-
ջից, եւ կարամել:

- Ես ինչ ես բերել,- դժգոհեց Վարդանը,- դա-
նիր էլ չկար:

- Թեք բերիր գունե,- ասաց Գրանցը,- կունֆեսով
լավ կլինեք:

Այդ մեկը չէի մտածել, մեղավոր էի, բայց հին
սեղանի դարական հնդկական թեյի կիսատ տակ
գտանք:

Գունագեղ փաթեթները փոփոխ վառարա-
նի մոտ: Գրանցի կոչիկներս, խոզայի տեսարան
էր, ցեղապետը ամենավերջն էր թափանցել տղ-
վելով մաշկիս վրա: Վերջոս գույլաները ծամո-
րակի անկյունը խոթեցի վազել հետաձգելով ա-
նորոշ արագալին:

Պահանջ ուսող չեղավ, թեք խմեցին մի փանի
բաժակ, իսկաղթես լավ էր կունֆեսով, չնայած
կասկածելի թեք էր փոփոխ դարական հայնաբեր-
ված:

Գյուրեր եկան՝ ասաները: Գյուրերը մեմ էին,
բայց տեսնելուց ընդունեցին, որ ծիսախո-
տներն այդտեղ են գիշերելու: Մեկը սեղանի վրա տե-
ղավորվեց, մյուսը՝ կամրի ու գեր մի ծեմով, Սա-
ֆնի մահճակալին: Մոտ փանջելուց դասմեջ
մինչեւ կնոջը, Գրանցի մասին էր դասմում, ու
հասկացա, ես ինչ նկատի ուներ այդ անվանակալ:
- Գիշերները Գրանցը երբ մեղաբանում չի՝ տալիս,-
հոռուալով հարցրեց ինձ:

Զոլաստիսանցի, որովհետեւ այս փանի օտ-
արք սովորություն էր դարձել՝ ձայն չէի հանում
մինչեւ ստիպված չլինեի:

- Դե՛լ ջառնելույն,- թնայեց ամուսնացած ե-
րեկը,- հիսուն տարի առաջ ես տալիս էի, ոնց ան-
ցավ կյանք... Մոռ էրի հազարամոյ մոր մեղ...

Պահել էր մեղի վրա, փորը սկսված, որը բարձ-
րանում էր բլրապալի, փնջալով ու ֆախալով...

Գրանն ու Վարդանը գործի դրեցին ֆանջերը,
բարեբախտաբար ոչ ամբողջ կարողությամբ, իսկ
ծեմակի խոնկոցից փանի էր առաջացել սեմյա-
կան:

Առավոտյան նրանք արթնացրին մեզ, հինգին
վեր էին կացել:

- Զելենի,- զգույս հարցրեց Գրանցը:
- Տուր չլինի,- ֆրանցեաց Վարդանը:
-

ԱԶԳ-ՆԵՐՈՒԻ

4

Ես դեռ չէի մասկերացում խոդանի աշխատանքը: Դեկտեմբերյան ուրիշ աշխատանք էր, դժվար թե դիմանայի: Դիվիզիոն վերադառնալուց հետո նորից մի ֆանի տարադր օր անցկացրիմ, մինչև, վերջապես, մայիսի աստիճանին էնկալվա՞սրը փորեց զարաժի հիմնը: Մենի հավասարեցնում էին միջի հողը, դարձավ չմտալու համար: Երեկոյան կողմ դիմադրվի մեծ հողը ստեղծելով մի «Ուրալ» եկավ բեռնված:

- Ցեմենտը - ցեմենտը ասաց Սաֆոն:
- Մե՞նք ենք բախելու, միամտերն հարցրեցի ես:
- Զե, Չուկիինը - ծաղրեց Վարդանը, դու ու Շուկան գնացել եք փախել:

Ի՞նձ կարելի էր մի կերպ հասկանալ, բայց որ Շուկային էր կարգադրում, լիճիկություն էր արդեն:
- Երկուսով փախե՞նք, - հանգիստ հարցրեց Շուկան:

Վարդանը չդասասխանեց, բայց զգացվում էր, որ ցեմենտը փախելու գլուխ չունի: Եվս երկու մեծե՞նա եկան նույն ձեռք բեռնված:

- Ես ինչե՞ն եմ բերել, - ուրախացավ Գրիգորը:
- Երկու վագոն սվեյ են, - ասաց Սաֆոն, - ծովի թեյ ենք մե՞ք... Դե, տե՛ր քան, շուտ արե՛ք, որ մինչև մութը ընկնելը վերջացնենք:

- Դավիթ, - կանչեց Գրիգորը խեղ մայրն Վարդանին, որը հետ ու առաջ էր անում:
- Մնա վաղը փախե՛նք, - Սաֆոնը դիմեց Վարդանը, ֆանի է:

- Զե, վաղը բեռնում են սկսում, ամեն ուրիշն քանկ է արդեն:
- Երկու ավտո ավագ են բերել, բեռն են անում:

- Դու եղա՞ր վերջացրու, նոր ինձնից ավագ կուզես:
Ես ու Շուկան մոտեցանք մի ավտոյի, որն արդեն կանգնել էր քաղաքի մոտ: Շուկան սառնակներով էր, համարձակ բարձրացավ, ես կոչվեցիմ նայելով ճանապարհից, բայց ընտրություն չունեի, ես որոշեցի այլևս չզգուսանալի, հենց սկզբից թողնեցի ցեմենտի մեջ, կամուփն, համարելով խոդանային մկրտություն:

- Մի ցփն, Արամ, - չվրովվեց Շուկան, երբ իմ անհաջող մեծամիջ լրոզվեցիմ ցեմենտով, ֆանուն հակառակ էին փախում, - բա՛ղ մերե՛սից տար, զե՛ս են վեր հանում:

Ի՞նչը փախում էր մեծ կույտերով, արագ-արագ ու զգույշ, վարդաններն խոսակցելով ֆանու տրոփումներից: Զե՛ի ուզում մանից հետ մնալ, իսկ դա համար անհրաժեշտ էր բա՛ղը շարժել նրա թեթևորեն, բանի տեղ չդնել ցեմենտի մոլեգոնան թարսը, որը խեղդում էր մեզ ու փախչում արտեր: Կարծում էի, թե մեկ-մեկ դադար կան, բայց Շուկան շարունակում էր նույն հետևյալ, ամեն մի ցուր փախելիս, թե մի տեղ երե՛մ էին աշխատանք (Սաֆոն գրասենյակ էր գնացել): Մի ֆանի ուրիշ փոստ մղելով, մի բան էլ մնաց:

- Մազեղ կարես լավ կլինի, - դիտարկում արեց Շուկան:
Գրիգորը անցավ ինչ-որ մեկի մոտ, արագ-արագ ու զգույշ, վարդաններն խոսակցելով ֆանու տրոփումներից: Զե՛ի ուզում մանից հետ մնալ, իսկ դա համար անհրաժեշտ էր բա՛ղը շարժել նրա թեթևորեն, բանի տեղ չդնել ցեմենտի մոլեգոնան թարսը, որը խեղդում էր մեզ ու փախչում արտեր: Կարծում էի, թե մեկ-մեկ դադար կան, բայց Շուկան շարունակում էր նույն հետևյալ, ամեն մի ցուր փախելիս, թե մի տեղ երե՛մ էին աշխատանք (Սաֆոն գրասենյակ էր գնացել): Մի ֆանի ուրիշ փոստ մղելով, մի բան էլ մնաց:

- Մազեղ կարես լավ կլինի, - դիտարկում արեց Շուկան:
Գրիգորը անցավ ինչ-որ մեկի մոտ, արագ-արագ ու զգույշ, վարդաններն խոսակցելով ֆանու տրոփումներից: Զե՛ի ուզում մանից հետ մնալ, իսկ դա համար անհրաժեշտ էր բա՛ղը շարժել նրա թեթևորեն, բանի տեղ չդնել ցեմենտի մոլեգոնան թարսը, որը խեղդում էր մեզ ու փախչում արտեր: Կարծում էի, թե մեկ-մեկ դադար կան, բայց Շուկան շարունակում էր նույն հետևյալ, ամեն մի ցուր փախելիս, թե մի տեղ երե՛մ էին աշխատանք (Սաֆոն գրասենյակ էր գնացել): Մի ֆանի ուրիշ փոստ մղելով, մի բան էլ մնաց:

- Մազեղ կարես լավ կլինի, - դիտարկում արեց Շուկան:
Գրիգորը անցավ ինչ-որ մեկի մոտ, արագ-արագ ու զգույշ, վարդաններն խոսակցելով ֆանու տրոփումներից: Զե՛ի ուզում մանից հետ մնալ, իսկ դա համար անհրաժեշտ էր բա՛ղը շարժել նրա թեթևորեն, բանի տեղ չդնել ցեմենտի մոլեգոնան թարսը, որը խեղդում էր մեզ ու փախչում արտեր: Կարծում էի, թե մեկ-մեկ դադար կան, բայց Շուկան շարունակում էր նույն հետևյալ, ամեն մի ցուր փախելիս, թե մի տեղ երե՛մ էին աշխատանք (Սաֆոն գրասենյակ էր գնացել): Մի ֆանի ուրիշ փոստ մղելով, մի բան էլ մնաց:

- Մազեղ կարես լավ կլինի, - դիտարկում արեց Շուկան:
Գրիգորը անցավ ինչ-որ մեկի մոտ, արագ-արագ ու զգույշ, վարդաններն խոսակցելով ֆանու տրոփումներից: Զե՛ի ուզում մանից հետ մնալ, իսկ դա համար անհրաժեշտ էր բա՛ղը շարժել նրա թեթևորեն, բանի տեղ չդնել ցեմենտի մոլեգոնան թարսը, որը խեղդում էր մեզ ու փախչում արտեր: Կարծում էի, թե մեկ-մեկ դադար կան, բայց Շուկան շարունակում էր նույն հետևյալ, ամեն մի ցուր փախելիս, թե մի տեղ երե՛մ էին աշխատանք (Սաֆոն գրասենյակ էր գնացել): Մի ֆանի ուրիշ փոստ մղելով, մի բան էլ մնաց:

- Մազեղ կարես լավ կլինի, - դիտարկում արեց Շուկան:
Գրիգորը անցավ ինչ-որ մեկի մոտ, արագ-արագ ու զգույշ, վարդաններն խոսակցելով ֆանու տրոփումներից: Զե՛ի ուզում մանից հետ մնալ, իսկ դա համար անհրաժեշտ էր բա՛ղը շարժել նրա թեթևորեն, բանի տեղ չդնել ցեմենտի մոլեգոնան թարսը, որը խեղդում էր մեզ ու փախչում արտեր: Կարծում էի, թե մեկ-մեկ դադար կան, բայց Շուկան շարունակում էր նույն հետևյալ, ամեն մի ցուր փախելիս, թե մի տեղ երե՛մ էին աշխատանք (Սաֆոն գրասենյակ էր գնացել): Մի ֆանի ուրիշ փոստ մղելով, մի բան էլ մնաց:

- Մազեղ կարես լավ կլինի, - դիտարկում արեց Շուկան:
Գրիգորը անցավ ինչ-որ մեկի մոտ, արագ-արագ ու զգույշ, վարդաններն խոսակցելով ֆանու տրոփումներից: Զե՛ի ուզում մանից հետ մնալ, իսկ դա համար անհրաժեշտ էր բա՛ղը շարժել նրա թեթևորեն, բանի տեղ չդնել ցեմենտի մոլեգոնան թարսը, որը խեղդում էր մեզ ու փախչում արտեր: Կարծում էի, թե մեկ-մեկ դադար կան, բայց Շուկան շարունակում էր նույն հետևյալ, ամեն մի ցուր փախելիս, թե մի տեղ երե՛մ էին աշխատանք (Սաֆոն գրասենյակ էր գնացել): Մի ֆանի ուրիշ փոստ մղելով, մի բան էլ մնաց:

- Մազեղ կարես լավ կլինի, - դիտարկում արեց Շուկան:
Գրիգորը անցավ ինչ-որ մեկի մոտ, արագ-արագ ու զգույշ, վարդաններն խոսակցելով ֆանու տրոփումներից: Զե՛ի ուզում մանից հետ մնալ, իսկ դա համար անհրաժեշտ էր բա՛ղը շարժել նրա թեթևորեն, բանի տեղ չդնել ցեմենտի մոլեգոնան թարսը, որը խեղդում էր մեզ ու փախչում արտեր: Կարծում էի, թե մեկ-մեկ դադար կան, բայց Շուկան շարունակում էր նույն հետևյալ, ամեն մի ցուր փախելիս, թե մի տեղ երե՛մ էին աշխատանք (Սաֆոն գրասենյակ էր գնացել): Մի ֆանի ուրիշ փոստ մղելով, մի բան էլ մնաց:

- Մազեղ կարես լավ կլինի, - դիտարկում արեց Շուկան:
Գրիգորը անցավ ինչ-որ մեկի մոտ, արագ-արագ ու զգույշ, վարդաններն խոսակցելով ֆանու տրոփումներից: Զե՛ի ուզում մանից հետ մնալ, իսկ դա համար անհրաժեշտ էր բա՛ղը շարժել նրա թեթևորեն, բանի տեղ չդնել ցեմենտի մոլեգոնան թարսը, որը խեղդում էր մեզ ու փախչում արտեր: Կարծում էի, թե մեկ-մեկ դադար կան, բայց Շուկան շարունակում էր նույն հետևյալ, ամեն մի ցուր փախելիս, թե մի տեղ երե՛մ էին աշխատանք (Սաֆոն գրասենյակ էր գնացել): Մի ֆանի ուրիշ փոստ մղելով, մի բան էլ մնաց:

- Մազեղ կարես լավ կլինի, - դիտարկում արեց Շուկան:
Գրիգորը անցավ ինչ-որ մեկի մոտ, արագ-արագ ու զգույշ, վարդաններն խոսակցելով ֆանու տրոփումներից: Զե՛ի ուզում մանից հետ մնալ, իսկ դա համար անհրաժեշտ էր բա՛ղը շարժել նրա թեթևորեն, բանի տեղ չդնել ցեմենտի մոլեգոնան թարսը, որը խեղդում էր մեզ ու փախչում արտեր: Կարծում էի, թե մեկ-մեկ դադար կան, բայց Շուկան շարունակում էր նույն հետևյալ, ամեն մի ցուր փախելիս, թե մի տեղ երե՛մ էին աշխատանք (Սաֆոն գրասենյակ էր գնացել): Մի ֆանի ուրիշ փոստ մղելով, մի բան էլ մնաց:

- Մազեղ կարես լավ կլինի, - դիտարկում արեց Շուկան:
Գրիգորը անցավ ինչ-որ մեկի մոտ, արագ-արագ ու զգույշ, վարդաններն խոսակցելով ֆանու տրոփումներից: Զե՛ի ուզում մանից հետ մնալ, իսկ դա համար անհրաժեշտ էր բա՛ղը շարժել նրա թեթևորեն, բանի տեղ չդնել ցեմենտի մոլեգոնան թարսը, որը խեղդում էր մեզ ու փախչում արտեր: Կարծում էի, թե մեկ-մեկ դադար կան, բայց Շուկան շարունակում էր նույն հետևյալ, ամեն մի ցուր փախելիս, թե մի տեղ երե՛մ էին աշխատանք (Սաֆոն գրասենյակ էր գնացել): Մի ֆանի ուրիշ փոստ մղելով, մի բան էլ մնաց:

- Մազեղ կարես լավ կլինի, - դիտարկում արեց Շուկան:
Գրիգորը անցավ ինչ-որ մեկի մոտ, արագ-արագ ու զգույշ, վարդաններն խոսակցելով ֆանու տրոփումներից: Զե՛ի ուզում մանից հետ մնալ, իսկ դա համար անհրաժեշտ էր բա՛ղը շարժել նրա թեթևորեն, բանի տեղ չդնել ցեմենտի մոլեգոնան թարսը, որը խեղդում էր մեզ ու փախչում արտեր: Կարծում էի, թե մեկ-մեկ դադար կան, բայց Շուկան շարունակում էր նույն հետևյալ, ամեն մի ցուր փախելիս, թե մի տեղ երե՛մ էին աշխատանք (Սաֆոն գրասենյակ էր գնացել): Մի ֆանի ուրիշ փոստ մղելով, մի բան էլ մնաց:

- Մազեղ կարես լավ կլինի, - դիտարկում արեց Շուկան:
Գրիգորը անցավ ինչ-որ մեկի մոտ, արագ-արագ ու զգույշ, վարդաններն խոսակցելով ֆանու տրոփումներից: Զե՛ի ուզում մանից հետ մնալ, իսկ դա համար անհրաժեշտ էր բա՛ղը շարժել նրա թեթևորեն, բանի տեղ չդնել ցեմենտի մոլեգոնան թարսը, որը խեղդում էր մեզ ու փախչում արտեր: Կարծում էի, թե մեկ-մեկ դադար կան, բայց Շուկան շարունակում էր նույն հետևյալ, ամեն մի ցուր փախելիս, թե մի տեղ երե՛մ էին աշխատանք (Սաֆոն գրասենյակ էր գնացել): Մի ֆանի ուրիշ փոստ մղելով, մի բան էլ մնաց:

- Մազեղ կարես լավ կլինի, - դիտարկում արեց Շուկան:
Գրիգորը անցավ ինչ-որ մեկի մոտ, արագ-արագ ու զգույշ, վարդաններն խոսակցելով ֆանու տրոփումներից: Զե՛ի ուզում մանից հետ մնալ, իսկ դա համար անհրաժեշտ էր բա՛ղը շարժել նրա թեթևորեն, բանի տեղ չդնել ցեմենտի մոլեգոնան թարսը, որը խեղդում էր մեզ ու փախչում արտեր: Կարծում էի, թե մեկ-մեկ դադար կան, բայց Շուկան շարունակում էր նույն հետևյալ, ամեն մի ցուր փախելիս, թե մի տեղ երե՛մ էին աշխատանք (Սաֆոն գրասենյակ էր գնացել): Մի ֆանի ուրիշ փոստ մղելով, մի բան էլ մնաց:

- Մազեղ կարես լավ կլինի, - դիտարկում արեց Շուկան:
Գրիգորը անցավ ինչ-որ մեկի մոտ, արագ-արագ ու զգույշ, վարդաններն խոսակցելով ֆանու տրոփումներից: Զե՛ի ուզում մանից հետ մնալ, իսկ դա համար անհրաժեշտ էր բա՛ղը շարժել նրա թեթևորեն, բանի տեղ չդնել ցեմենտի մոլեգոնան թարսը, որը խեղդում էր մեզ ու փախչում արտեր: Կարծում էի, թե մեկ-մեկ դադար կան, բայց Շուկան շարունակում էր նույն հետևյալ, ամեն մի ցուր փախելիս, թե մի տեղ երե՛մ էին աշխատանք (Սաֆոն գրասենյակ էր գնացել): Մի ֆանի ուրիշ փոստ մղելով, մի բան էլ մնաց:

- Մազեղ կարես լավ կլինի, - դիտարկում արեց Շուկան:
Գրիգորը անցավ ինչ-որ մեկի մոտ, արագ-արագ ու զգույշ, վարդաններն խոսակցելով ֆանու տրոփումներից: Զե՛ի ուզում մանից հետ մնալ, իսկ դա համար անհրաժեշտ էր բա՛ղը շարժել նրա թեթևորեն, բանի տեղ չդնել ցեմենտի մոլեգոնան թարսը, որը խեղդում էր մեզ ու փախչում արտեր: Կարծում էի, թե մեկ-մեկ դադար կան, բայց Շուկան շարունակում էր նույն հետևյալ, ամեն մի ցուր փախելիս, թե մի տեղ երե՛մ էին աշխատանք (Սաֆոն գրասենյակ էր գնացել): Մի ֆանի ուրիշ փոստ մղելով, մի բան էլ մնաց:

- Մազեղ կարես լավ կլինի, - դիտարկում արեց Շուկան:
Գրիգորը անցավ ինչ-որ մեկի մոտ, արագ-արագ ու զգույշ, վարդաններն խոսակցելով ֆանու տրոփումներից: Զե՛ի ուզում մանից հետ մնալ, իսկ դա համար անհրաժեշտ էր բա՛ղը շարժել նրա թեթևորեն, բանի տեղ չդնել ցեմենտի մոլեգոնան թարսը, որը խեղդում էր մեզ ու փախչում արտեր: Կարծում էի, թե մեկ-մեկ դադար կան, բայց Շուկան շարունակում էր նույն հետևյալ, ամեն մի ցուր փախելիս, թե մի տեղ երե՛մ էին աշխատանք (Սաֆոն գրասենյակ էր գնացել): Մի ֆանի ուրիշ փոստ մղելով, մի բան էլ մնաց:

Սաֆոն ջուր էր դառնում երեքն ոգետրելով մեզ գոյուններով, իսկ մենք հրում էինք, հա հրում... Խոսե՛ր, ֆարարե՛ր խճապա՛ր էր, որի մեջ բա՛ղը դժվարությամբ էր աշխատում: Սկզբում հե՛տ էր, անմիջապես հրում էինք հիմնի մեջ, հետ կրկնակի աշխատանք էինք անում մոտեցնելով հետե՛սից: Այդ երկու կույտը մի շնչով լցրեցինք: Սաֆոն մի վայրկյան իսկ չփակեց ջուրը՝ ստիպելով մեզ աշխատել անընդմեջ:

- Ավագը վերջացավ, - ասաց Վարդանը, երբ կույտերից թաց հիշատակ էր մնացել:
Սաֆոն նայեց ժամացույցին, - գնացել ճաշարան, մինչև վերադառնալ, ավտոները կզան:

Նախաճաշից հետո հանգստանալու ժամանակ չեղավ: Չուկիինը վեց իննստասուս սվեյ էր մեզ, Սաֆոն էր գե՛տակ գնացել, որոշեցի մար խճապա՛ր ուղարկի, ես բերում էին անընդհատ: Այլևս դարձա՞րուսի իսկ չկար, ինչ որ մե՛տ էր, ունե՛իմ գրեթե անտառա՛յն վաճառով, ցեմենտ, ավագ ու ջուր, բերես միայն եղանակը հանգստի դա՛հեր ստեղծե՛ր:

Բեռնի վրա հիմնով մնացիմ, երկու հոգի՝ Վարդանն ու Գրիգորը, ֆարահմ գնացին:
Միանգամից մի ֆանի կույտի վրա ցեմենտ էր լցնում, հանգստանում սիգարետի տոկոսային չափի, աղա առանց դադարի վերացնում ցեմենտն ավագը: Ջրի փողոսը մեզ ոգետրելու դարձա՞րուսի հետ Գրիգորն էր ստանձնել:

- Գոյտ սվեյ, - գոռում էր ցեմենտախառն ավագը սառնադեղով հրելով վերե՛սից, - ջուրը փախավ, ջուրը... դե՛մ ամբ...
Արագություն, արագություն՝ հիմնական դա՛հանքը: Ուղակին ու հոգնությունը ուժարդություն դարձնող չկար: Մինչև ամսվա վերջ մեկուկես ժամ էր մնացել, իսկ մենք նոր սկսում էինք: Զե՛ի հավասար, թե հնարավոր է այդպես աշխատել: Ձեռներ խկոկոսի բեռնից, բա՛ղի կողմ անու սեղմելուց մասներ դժվարությամբ էին բացվում: Ըժմել էի որոշվում, կաստի սկզբից... Դարձա՞րուսի օրերից հետո վրա էինք ընկել բեռնից զայլերի թեյ, ուրմ մի դա՛հար են տեսել: Անտոն էի, կարելի է ասել՝ փափկամարմին, բայց արտակարգ լարում դա՛հարի աշխատանք էր, խթանում էր ծանրորի ճիգի մասն էս ստիպում հավաքել բոլոր թանկան ուժերը: Գոյտն ու ժամանակ չկար, անընդհատ հետ ցուրվելով հոգնությունը գալու էր զի՛տը, իսկ այժմ ոգետրություն էր համակել: Սկսած այն օրից, երբ որոշեցի խոդան գալ, վախեցնում էի, որ օրուց չկարողանա՞մ աշխատել: Դյուրանցի երեկոն, որը մեր անդրանիկի միտք էր, ես հյուսիսաղը Դեկտեմբերյան սասկալից մնա՞հոգություն: Եվ ահա առաջին օրը ցույց սվեյ, որ մյուսներից վրա չեմ աշխատում: Երբե՛մ բա՛ղը ֆարի էր դե՛մ անում կամ դա՛հար էր արժվում, երբե՛մ այնտեղ չէի մեջնում, որտեղ մե՛տ էր, ցեյն էի բոցնում ընկերներս վրա, բայց հանկարծ իզուր ու զանա՞նայի թվաց նախկին վախը: Ֆիզիկական աշխատանքով համարյա չէի զբաղվել, սնանքը չհաճված, բայց ջանք էի, առողջ, գլուխով մանկությամբ հասցացրած ուկուրներով: Եվ վերջապես, եթե աշխատանք դարձ է, հասով ընդունակություններ չդա՛հանքը՝ շնորհիվ կողմի մարկանց, ես սեփական ցանկությունը ենթարկվում էր դարձա՞րուսի, նույնիսկ ծուլը եռանդուն կրթանա:

Գրիգորը անցավ ինչ-որ մեկի մոտ, արագ-արագ ու զգույշ, վարդաններն խոսակցելով ֆանու տրոփումներից: Զե՛ի ուզում մանից հետ մնալ, իսկ դա համար անհրաժեշտ էր բա՛ղը շարժել նրա թեթևորեն, բանի տեղ չդնել ցեմենտի մոլեգոնան թարսը, որը խեղդում էր մեզ ու փախչում արտեր: Կարծում էի, թե մեկ-մեկ դադար կան, բայց Շուկան շարունակում էր նույն հետևյալ, ամեն մի ցուր փախելիս, թե մի տեղ երե՛մ էին աշխատանք (Սաֆոն գրասենյակ էր գնացել): Մի ֆանի ուրիշ փոստ մղելով, մի բան էլ մնաց:

Գրիգորը անցավ ինչ-որ մեկի մոտ, արագ-արագ ու զգույշ, վարդաններն խոսակցելով ֆանու տրոփումներից: Զե՛ի ուզում մանից հետ մնալ, իսկ դա համար անհրաժեշտ էր բա՛ղը շարժել նրա թեթևորեն, բանի տեղ չդնել ցեմենտի մոլեգոնան թարսը, որը խեղդում էր մեզ ու փախչում արտեր: Կարծում էի, թե մեկ-մեկ դադար կան, բայց Շուկան շարունակում էր նույն հետևյալ, ամեն մի ցուր փախելիս, թե մի տեղ երե՛մ էին աշխատանք (Սաֆոն գրասենյակ էր գնացել): Մի ֆանի ուրիշ փոստ մղելով, մի բան էլ մնաց:

Գրիգորը անցավ ինչ-որ մեկի մոտ, արագ-արագ ու զգույշ, վարդաններն խոսակցելով ֆանու տրոփումներից: Զե՛ի ուզում մանից հետ մնալ, իսկ դա համար անհրաժեշտ էր բա՛ղը շարժել նրա թեթևորեն, բանի տեղ չդնել ցեմենտի մոլեգոնան թարսը, որը խեղդում էր մեզ ու փախչում արտեր: Կարծում էի, թե մեկ-մեկ դադար կան, բայց Շուկան շարունակում էր նույն հետևյալ, ամեն մի ցուր փախելիս, թե մի տեղ երե՛մ էին աշխատանք (Սաֆոն գրասենյակ էր գնացել): Մի ֆանի ուրիշ փոստ մղելով, մի բան էլ մնաց:

Գրիգորը անցավ ինչ-որ մեկի մոտ, արագ-արագ ու զգույշ, վարդաններն խոսակցելով ֆանու տրոփումներից: Զե՛ի ուզում մանից հետ մնալ, իսկ դա համար անհրաժեշտ էր բա՛ղը շարժել նրա թեթևորեն, բանի տեղ չդնել ցեմենտի մոլեգոնան թարսը, որը խեղդում էր մեզ ու փախչում արտեր: Կարծում էի, թե մեկ-մեկ դադար կան, բայց Շուկան շարունակում էր նույն հետևյալ, ամեն մի ցուր փախելիս, թե մի տեղ երե՛մ էին աշխատանք (Սաֆոն գրասենյակ էր գնացել): Մի ֆանի ուրիշ փոստ մղելով, մի բան էլ մնաց:

Գրիգորը անցավ ինչ-որ մեկի մոտ, արագ-արագ ու զգույշ, վարդաններն խոսակցելով ֆանու տրոփումներից: Զե՛ի ուզում մանից հետ մնալ, իսկ դա համար անհրաժեշտ էր բա՛ղը շարժել նրա թեթևորեն, բանի

Հնագիտական

Ավան-Առինջում, որ Ավան համայնքի մեջ է, վերջին երկու տարում զոնե արտադրված սեփական փոփոխություններ են եղել՝ բարեկարգվել են ձանադարձները, կարգի է գցվել կենսոնական այգիները և այլն: Չէ, դեռ չէ մտածել, որ բոլոր կենսոնները արագ հարթվում են, եւ նա, որոնք բնակիչ, դժգոհություններ չունեն: Բայց առավել քան դառն է, որ Ավանի երիտասարդ բաղադրանքը ամեն ինչ ամուսն է նախ՝ «համահայտ հոր զավակ է, դիտի անի, էլի» կլիցեից դուրս լինելու համար, եւ երկրորդ սկսել է, կեսից հետ դառնալ չկա, դեռ է շարունակի նույն ոգով: Ահա հենց այդ դասառույթ, եւ հույսով, թե ընթացում կգտնեն նրա ու Ավանի մյուս լծակներին՝ հիմնականում ժամանակի ընկալումներից դուրս լինել հնարավոր չէ), այս բեման բարձրացնում են: հենց նախընտրական Երջանը գուցե ստիպի նրանց դասավորություններ վերցնել, ու, ինչ իմանա, գուցե թե հետ դառն կատարել:

Ինչ վիճակում է հազարամյակների դասնություն ունեցող բնակավայրը

1983 թվականից բնակվելով Ավան-Առինջում, կամա-ակամա ակամասես եմ եղել բոլոր այն փոխակերպումների, որ հազարամյակներ առաջվա կյանքի հետեւը կող այս բնակավայրն է աղբի վերջին 20-30 տարիներին: Ամեն կառուցվող շինքի հիմքը փորելիս այստեղ գտնվում ու ոտի սակ էին գնում անգնահատելի մակերեսային եւ հնագիտական արժեքներ, որոնք ինչ հազարամյա գերեզմաններ, երկհազարամյա աշխարհասփորներ... Սա մի կերպ մարտնչում, կառուցվեց բնակելի զանգվածը՝ հստակ նշաններ այն տարածքները, որոնց ձեռք առն այլեւ չէր կարելի: Բայց դա մինչեւ այն դրան, երբ դեռական հաստատությունները, հուշարձանների դասակարգման վարչությունը կամ ֆալս-ֆալստարանի համադասարան կառույցներն այլեւ դեֆակտո այս խնդրում անիշխանություն դարձան, որովհետեւ բոլոր տեսակի որոնումները սկսեցին կայացնել նորին մեծության դրանը, դրամատերերը, ու նրանց դեմ ընդհանրապես դասակարգում է «մակերեսային ժառանգություն, հնագիտական արժեք, Երեւանի կենսագրություն» բառակապակցությունները, որոնք ու օրենսդրությունը: Ավան-Առինջն ու Առինջ գյուղն իրարից բաժանող (կամ միացնող՝ չգիտեմ) մի ֆանի հարյուր ֆառակուսի մետրանոց 5-12-րդ դարերի դամբարանադաշտը՝ հազվագյուտ խաչաքարով, Ջուղայի դամբարանադաշտին համարժեք նշանակությունը եւ գուցե ավելի

Թաղման կմուռ

կարելու՝ մակերեսային ժառանգության տեսակետից, որովհետեւ եւ կամաց-կամաց կործանվում է, անհետացավ ֆրեսկոներից հաստատված ժամանակի խաչ-սյունակառույցը, Բարազանյան փողոցին հարող Տիգրան Մեծի ժամանակների բնակավայրը կամաց-կամաց խժովում է նուրանո՝ սնտեսական ու կոմերցիոն նշանակության կառուցադասումներով, եւ հենց հիմա լուրեր կան, որ ձեւավորվող-չորացող լճակի շուրջը եղած հողերը, որոնք դարձադառն հնագիտական արժեքներ են, նույնպես վաճառվելու են: Հենց այս դրան, երբ դուր ընթերցում եմ այս նյութը, բեռնասար մեխանիզմները շարունակում

աղբ են լցնում՝ ստեղծելով 5 մ բարձրությամբ շինարարական աղբի մի հաստ շերտ, որը շարունակում էր անդամ կենսիկ Տիգրան Մեծի ժամանակների ֆառակի մնացորդները: Իսկ լճակի տարածքից հնագետները մի տարի առաջ ընդամենը, եւ շատ փոքրիկ հասկանալի միայն թողնելով՝ նյութական մակերեսի շուրջ 5 հազար մետր են հայտնաբերել, որոնք վերաբերում են Երեւանի դասնություն՝ դասավորված ժամանակին, որ ընկած է Ուրարտական դեպոզիտի եւ միջնադարյան Հայաստանի միջեւ: Երեւանի Երեւանի ուրարտական ժամանակն է աղափոխում, Ավան-Առինջն աղափոխում է Տիգրան Մեծի ժամանակը, որով դասնական-ամրաստի հոլորակում է հայտնությունը: հասկանում եմ, գոնե, թե ինչ անգին գանձ է մեր ոտերի սակ, եւ մենք ոտնակոխ ենք անում այն մեր չիմացությամբ, հասկանում եմ գոնե, թե մեր հարեան դեպոզիտներից երկուսը ինչ կային, որ այդպիսի վավերագրեր գտնվեին իրենց դեպոզիտ տարածքում եւ իրենց էթնոստիպի վերաբերելին: Փաստորեն մենք ոտնակոխ ենք անում Երեւանի անձնագիրը:

ՄԱՐԻԵՏԱ ԽԱՉԱՍԻՅԱՆ

Տնագետը 200 տարի է նվիրում Երեւանին՝ վերցնող չկա

Մասնագետի տառադանները

ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի աշխատակից, հնագետ Արա Դեմիրխանյանը, որ իր կյանքը նվիրել է Ավան-Առինջի եւ Ավանի հնավայրերի ուսումնասիրությանը, ճիշտ է, խոցված է այն անարթությունից, որ դեպոզիտի զանազան արժանքները դրսևորում են մեր երկրի դասնական եւ մակերեսային ժառանգության այս հազվագյուտ արժեքների հանդեպ, սակայն հույսը վերջնականապես չի կորցրել: Երկար տարիներ ուսումնասիրելով Ավան-Առինջի՝ ժամանակագրական առումով երեք խումբ հուշարձանները, մենագրություն է դաստաստել 250-ից ավելի գունավոր ներկերով, որոնք գեղարվեստից զուտ հայկական մակերեսի անգին զանգեղի շատ փոքրիկ մասն են: Սակայն այդ մենագրությունը տպագրելու գումար անգամ չի կարողանում հայթաթել, գուցե չտպագրել էլ ձեւ է՝ տարածքի հետ իրենց դասնական եւ նմանությամբ զբաղվողների ձեռքերում արձակ դառնելու: Դեմիրխանյանը իմենամուտաց դասնում է հուշարձանների մասին, ընդգծում նրանց նշանակությունը: Նրան տանջում է այն միտքը, որ Հայաստանի դասնականությանը չի մտածվում Երեւանի հյուսիսարեւելի՝ երեք դասնական ժամանակագրական արժանավոր հուշարձանային, նախ՝ Տիգրան Մեծի ժամանակագրական զարգացած մակերեսով ֆառակի մնացորդները, որը հայոց դասնության Ուրարտական եւ միջնադարյան ժամանակների միջեւ ընկած ժամանակն է լրացնում, նշված երկու ժամանակների հուշարձանների հետ գիրկընդառնում: 5-րդ դարից սկսված, գերեզմանատեղի 5-րդ դարից սկսված հուշարձաններով, անսիկ Երջանի թաղումների վկայականները լճի մոտ:

Ավանի, Ավան-Առինջի, Առինջ գյուղի՝ 15 հա տարածք ներառող հնավայրերի նշանակությունը շեշտելու համար՝ Դեմիրխանյանը նշում է հետեւյալ դասնական փաստը: Հայաստանի երկրորդ բաժանման ժամանակ, 6-րդ դարում բյուզանդական միառաջ փոխում էր մի այնպիսի հեղինակավոր բնակավայր, որտեղ իր դրածո կաթողիկոսին դիտի նստեցնել, ի հակակերպ առաջնական կենտրոն դրվել: Նա ընտրեց հենց Ավանը, որտեւ լեզգեղար եւ դասնական անցյալ ունեցող վայր, ու հենց այդ ժամանակի վկայությունն է Ավանի տաճարը: այս առիթով էլ գավով հիշեց Ավանի տաճարի մոտ գտնվող հուշարձանների որդեման մասին: օրինակ՝ առյուծի արձանի գլուխն ինչ-որ մեկին շատ էր դեռ եղել, ու նա կացնով կտրել-տարել էր հազարամյակներ դասնական ֆառ առյուծի գլուխը:

Իսկ Ավան-Առինջի անսիկ ֆառակի հուշարձանից 1000-ից ավել տարակներ են գտնվել: Այստեղ ամեն ֆառակի կմուռներ են՝ մարդկային աշխույժներով, մ.թ.ա. 1-ին հազարամյակում այդպիսի թաղումները բնութագրական են եղել այս տարածքում: Դեմիրխանյանի գտնված 180 սմ բարձրությամբ խաչով հեղինակավոր կարծիքով՝ ժառանգության կառույցներն ավելի ու՝ 12-13-րդ դարեր

ին, որի մեջ նաեւ հարուստ ունեցված է եղել: Այս գտնումներն այժմ օրերս իր դեմքը բացած Երեւանի դասնության թանգարանում են: Արա Դեմիրխանյանը իր թղթած-գտն 2,5 հազար իրերը դասնական է արվեստի ինստիտուտի փոխ ներկայացված թանգարանում:

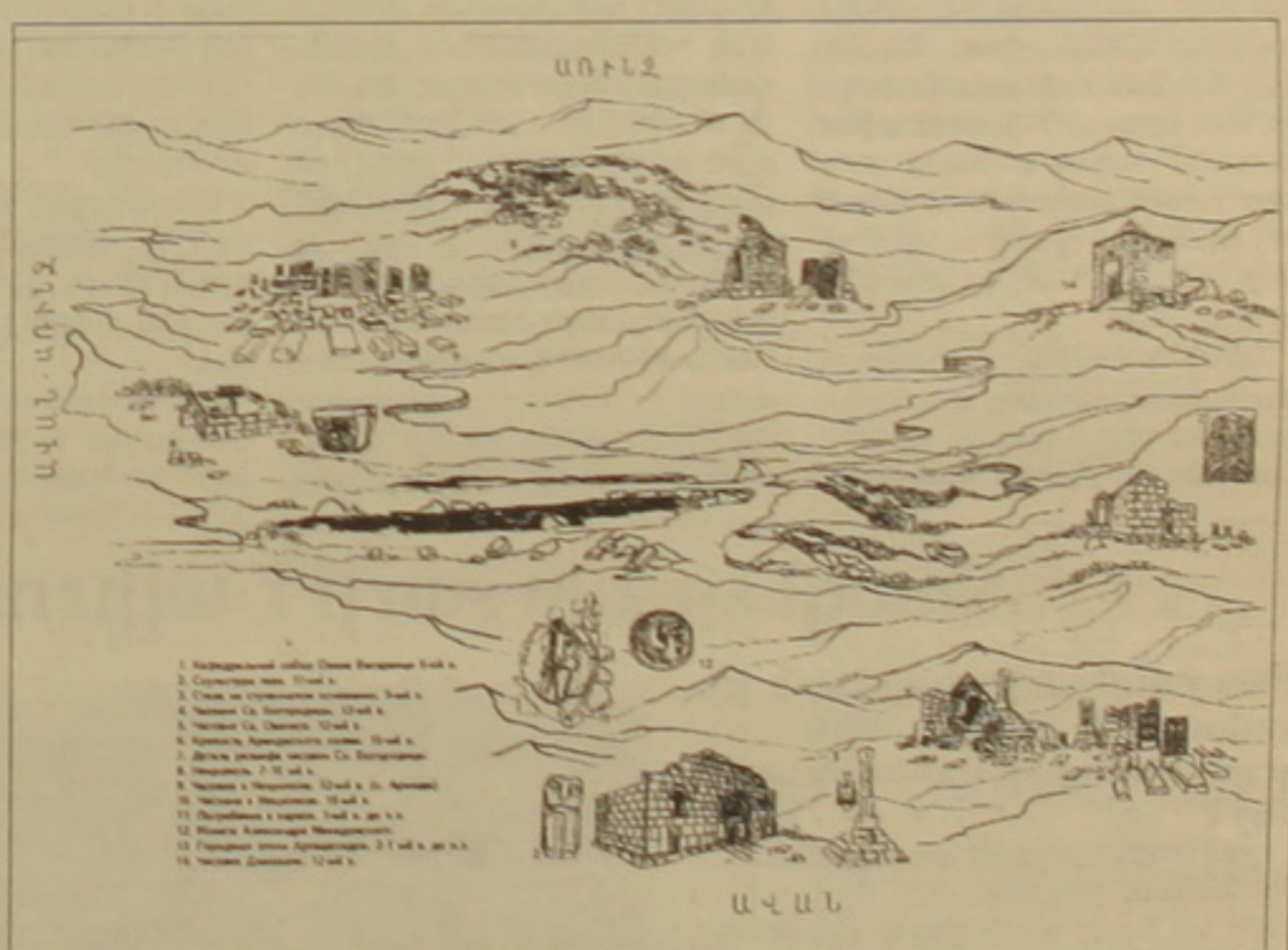
Ավան-Առինջի լճի Երջանային Դեմիրխանյանը գտել է 5 հազարից ավելի առարկա, ինչը նրա ասելով՝ կաթիլ է ծովում:

Առինջ գյուղի միջնադարյան գերեզմանատեղի մի ֆանի հարյուր խաչաքար կա: Առավել վաղ Երջանի խաչաքարն արդեն անհետացել են, չկա վաղ ֆրեսկոներից խաչ-սյունակառույց: ժամանակագրական առումով այս խաչաքարերը համընկնում են Ջուղայի խաչաքարի հետ, ոճն է կա փոքր այլ: Դամբարանադաշտերը երկուսն էլ՝ գյուղի ներքին համարյա այլեւ գոյություն չունի, տեղափոխվելով խաչաքարեր՝ մարդիկ տարիներով նոր թաղումներ են կատարել: Իսկ երկրորդ գտնվում է Առինջի ու Ավան-Առինջի սահմանագծին եւ իր նշանակությամբ Նորարդի դամբարանադաշտից հետ երկրորդն է Հայաստանում: Սա իսկական ազգային գանձ է, որը մենք դասավոր ենք դասնական են հնագետները: Չնայած հնագետների բարձրագույն աղմուկին՝ դամբարանը մեռնում է, նրան խժ-

Հնագետ Արա Դեմիրխանյանը

րի են, իսկ մասնաճյուղ՝ 5-6-րդ դարերի: Դե իսկ Առինջ գյուղի երկու դամբարաններն իրենց անկրկնելի խաչաքարով, ինչպես վերեւում ասացինք, դասնական անհետացած են մինչեւ: Այնտեղ ավելի վաղ եղել են դեմքեր, որ տեղը կառուցելիս անգամ խաչաքար է օգտագործվել, խորհրդային ժամանակ անգամ դասական գործեր հարուցվեցին: Հուշարձանի հանդեպ վերաբերմունքին անգամ միջազգային մակարդակով են ար-

Հուշարձանային մակեթ

ում են նոր թաղումները: Անձամբ եւ երկու լրագրային եւ երկու հեռուստատեսային հրատարակումների մեջ վերջին տասնհինգ տարվա ընթացքում ներկայացրել են վիճակը՝ սկսած 1985 թվականից, բայց ինչ-որ հզոր ձեռքեր թեմ ունեն բոլոր հրատարակումների եւ բողոքների վրա եւ էլիսար գերեզմանատեղի համարված գերի փողատ ավանդիներին եւ ավանդիներին չեղած տեղից տեղի ցարունակում են թաղման հողակոնքեր հասկացնել: Ստացվում է իմենակերպություն՝ իմեններ մեզ եւ մեր դասնությունն են ուսում, հետ էլ մեծ-մեծ խոսում թուր եւ աղբյուրներից գերեզմանադաշտերի մասին: Երկու տարի առաջ եւ եղա Ձագավանի Ար Եւստան, որը Ավանի եւ Առինջի մեջտեղում գտնվող մի գողտրիկ միջնադարյան համայնք է, կան վաղ միջնադարյան ժառանգության կառույցներ՝ բացի եկեղեցուց, որոնք չեն թողնել: Այն, ինչ տեսա ինձ սարափեցրեց, ֆանի ուր խաչաքարեր գողանում են, եկեղեցու դասնական մի յուրօրինակ ձեւ էր գտել դասնական՝ դրանց մի ողջ շարք բոլոր մեկ գեղեցիկ էր գեմենի դասի մեջ: Այդ դասնական ինձ հիշեցրեց մարդկության երիտասարդության ժամանակներում հայտնի դասնական, երբ կենդանի մարդկանց շարվող դասի մեջ էին թաղում, այդ խաչաքարն ինձ կենդանի թաղվածներ թվացին: Այստեղ էլ տարբեր դասնականներ խառնվում են՝ Ա. Դեմիրխանյանը տեսել է մ.թ.ա. 2-րդ հազարամյակի թաղումներ, անվանի հնագետ Վարադիգոս Հարությունյանի հեղինակավոր կարծիքով՝ ժառանգության կառույցներն ավելի ու՝ 12-13-րդ դարեր

ձագանել: Այստեւ, 2004 թվական նոյեմբերին, Սեւծովյան տեսնական համագործակցության վեհաժողովի 24-րդ նստաբացում, մակերեսի եւ սոցիալական խնդիրների հանձնախմբի՝ համագործակցության անդամ երկրներում մակերեսային ժառանգության դասնական եւ բարելավման վերաբերյալ զեկույցում ուղարկական դասնականի դասնական Վարդիգոս Անիսյանը Հայաստանի վերաբերյալ հասկանում հետեւյալն է ասել. «Որոշ դեմքերում չեն հերիտում ոչ միայն ֆինանսական միջոցները, այլ նաեւ ֆառակական կամքը... Մակերեսային ժառանգության կորուստը կանխորոշված է, եթե հասարակայնությունը հետաքրքրված չէ դրանում... Մ.թ.ա 2-1-ին դր. թվագրված Ավան-Առինջը, որ տեղակայված է Երեւանի տարածքում եւ Երեւանի դասնության մեջ բացակայող անսիկ Երջանն է ներկայացնում, իբրև նյութական ժառանգության կամի բացակայության եւ հողային աշխարհային ֆառակներու, ինչպես նաեւ հարեանությամբ աղբոր բնակչության կողմից կողոպտվելու դասնական ժառանգության վիճակը դարձրել են ողբալի: Այստեղ կատարվում են թաղումներ, առարկաների կողոպուտ, եւ այլն»: Սակայն մեր իշխանությունը լուրն է՝ կամ բան չունի ասելու, կամ տարբեր դասնականներով՝ չի կարող ասել: Մինչդեռ Հայաստանը հնագիտական հուշարձանների դասնականության վերաբերյալ եվրոպական համաձայնագիր է ստորագրել: Իսկ Արա Դեմիրխանյանը ինչը մի բան չի արել միայն. «Անհատական բողոքի ցույցեր, իմենակերպում»:

Եւրոն էլ Շեյխուն բացվեց Իրաֆին նվիրված խորհրդածողովը

Եգիպտոսի Եւրոն էլ Շեյխու ֆաղափում երեկ բացվեց էլ միջազգային մեծ խորհրդածողով, որը նվիրված է Իրաֆի իրադրության կարգավորմանը եւ այդ երկրի սենտեալական առողջաջամանը: Աշխարհի հարուստ երկրների եւ ճարտարագիտական ազդեցիկ շեյխությունների դիվանագետները երկօրյա բանակցությունների ընթացքում ղեկավարում է ֆինսերն իրաֆյան խնդրի փոխընդունելի լուծումներ: Ֆրանսիացի ղեկավարները Իրաֆին համարում են ընդհանուր առ-

հրանի նախագահ Մահմուդ Ահմադինեթադը իր հերթին հայտարարել է, որ ողջունում է Եգիպտոսում ԱՄՆ-ի հետ անկեղծ երկխոսությունը: Միաժամանակ նա նախագահությանը տրամադրվել է կարծիք, թե բանակցությունները կարող են Իրաֆին ստիպել հրաժարվել միջուկային ծրագրից:

Եթե Եգիպտոսում ԱՄՆ-Իրան հանդիպումն իրոք սեղի ունենա, ապա դա առաջին երկկողմ հանդիպումը կլինի 1980 թ. ԱՄՆ-ի եւ Իրանի դի-

Այսիսի 2-ին Սահմանադրական դատարանը դատաւարանելով, թե նախագահական ընտրությունների առաջին փուլում Թուրքիայի ազգային մեծ ժողովում՝ Մեջլիսում չի ադախովել ամսվազն 367 ղազգամավորի ներկայությունը, չեղյալ էր հայտարարել փեարկության արդյունքները: Մինչդեռ Թուրքիա Օզալը, Սուլեյման Ղեմիշը եւ Ահմեդ Նեջդեթ Սեզերն ընտրվել էին առանց 367 ղազգամավորի ներկայությունն ադախովելու նախադայմանի: Իսկ Սահմանադրական դատարանը չէր ադարկել նրանց ընտրությանը:

առջեւ՝ վարչադեբ էրողանը փեարկությունը չեղյալ հայտարարելու Սահմանադրական դատարանի որոշումը քննադարեց չափազանց վիճարկելի, ասաց, որ դրանով ուղեփակվել է Մեջլիսում նախագահի ընտրություն կատարելու հնարավորությունը, եւ դա դարձել է անհնար: Այնուհետեւ էրողանը նեցեց, որ սա ոչ այլ ինչ է, քան ժողովրդավարության վրա արձակված կրակոց, եթե Մեջլիսին չհաջողվի նախագահ ընտրել, ապա նախագահին կընտրի ժողովուրդը, եւ իրեն ժողովուրդին խորհրդարանականի հետ կտանեն նաեւ նախագահական ընտրությունները:

Վերջում Թուրքիայի վարչադեբը եզրակացրեց. «Նախագահական ընտրությունների ուղեփակումը որհան էլ վերջինին ժամանակավորադեբ փոխարինելու դեբը վերադադի Մեջլիսի նախագահին: Գանձնայն դեբոս, Եվրոմիության ընդարձակման գեով Եվրոհանձնաժողովի հանձնակատար Օլի Ռեյնը Թուրքիայում սեղեված իրավիճակը համարել է ժողովրդավարությունից եեղում, նկատի ունենալով բանակին, ժողովրդավարության սկզբունքներին հարգանք է դադանելով երկրում եւ առկա ճգնաժամը շեռափոյթ հարթադարելու կոչ է արել իրադական գործիչներին:

Նրան է հետեւել ԱՄՆ ղեկավարող Կոնդոլիզա Ռայսը, հայտնելով Վաշինգտոնի լիարժեք աջակցությունը քուրական ժողովրդավարության եւ սահմանադրական գործընթացներին: Նա ի դատասխան «ԵՄ

Ժողովրդա-հանրադեբական կուսակցությունը մերժում է նաեւ Թուրքիայի նախագահին ժողովրդի փեարկությանը ընտրելու առաջարկը

Գրա հիւմնում ընտրություններին քուրական քանակի միջամտության հնարավոր քազաւանսն մտահոգությունն է

կության առթիվ դատարանի որոշումն վրա, որը Եվրոմիության քրեանակներում դայմանավորում է բանակի միջամտությանը, մեծ էր քուրական զինված ուժերի գլխավոր քարի հուսադրի քնույթ կող հայտարարության ազդեցությունը: Այնուամենայնիվ, հարց է ծագում ինչո՞ւ Օզալի, Ղեմիշի եւ Սեզերի ընտրությունն անկախ 367 ղազգամավորի ներկայությունից, հաստատող Սահմանադրական դատարանը Գլուլի դեբում չեղյալ է հայտարարում փեարկությունը:

հարթադարելու համար կզանսն հանրափելի: Մեմ դատարան եմ նաեւ դրան, որովհետեւ ժողովրդա-հանրադեբական կուսակցությունը քուր ազգի նկատմամբ հարգանք չունի եւ չի թողնի, որ երկրի նախագահին ժողովուրդն ընտրի: Լավ իմացե՛ք, խուսափելու է նաեւ դրանից»:

Գազիվ էր ավարկել էրողանի ելույթը, նրա եզրակացությունն ակամա հաստատեց ժողովրդա-հանրադեբական կուսակցության նախագահ Ղեմիշ Բայրալը: Նա իր խմբակցության անդամներին ասաց. «Կառավարությունն այլընտրանք չունի, քան խորհրդարանական վաղաժամկետ ընտրությունների գնալը: Սակայն երկրի նախագահին ժողովրդի փեմերով ընտրելու համար սահմանադրական փոփոխություններ կատարելու «Արդարություն եւ քարգավաճում» կուսակցության առաջարկը իղի է նոր ճգնաժամերով: Ինչ է, իբրեւ նախագահ ընտրված սուլթան (միադեբ) եմ առաջարկում: Դա արտուղ է: Գանրադեբության առաջին նախագահի դատարանի ընտրելու եմ Սեզերի դեբ գործիչն, նախադեբ ստանալով դեբական կառույցների համաձայնությունը»:

դադանեցեց քուրական բանակից չմիջամել նախագահական ընտրություններին, իսկ ԱՄՆ-ն ինչո՞ք է վերաբերվում» հարցի, ասել է. «Այո, դատասխանս դրական է: ԱՄՆ-ն այդ հարցում համամիտ է ԵՄ-ի հետ»:

Սա նեանակում է, որ 1960, 1971 եւ 1980 թվերի նախորդ հեղաքրեումներում Վաշինգտոնի աջակցության վրա հեմված քուրական բանակի նոր միջամտությունը միջազգային հավանության չի արժանանալու: Ինչ վերաբերում է նախագահի դատարանում «Արդարություն եւ քարգավաճում» կուսակցության ներկայացուցչի ընտրությանը հակադրող ժողովրդա-հանրադեբական կուսակցության՝ «հանրադեբության նախագահին համաժողովրդական փեարկությանը ընտրելու» առաջարկը կտրականադեբ մերժելու գործելակերպին, ղեկ է ասել, որ եթե Թուրքիայում նախագահի աշխատակազմը գործում է իբրեւ զինված ուժերի գլխավոր քարիսն առընթեր կառույց, ապա ժողովրդա-հանրադեբական կուսակցությունն էլ, ելնելով բանակի խուսափողի դեբից, կատարում է այդ քարի կամը:

Ակնհայտ է, որ երկրում օրենսդիր եւ գործադիր իեխանությունների վրա վերահսկողություն սահմանած բանակի համար անհամեմատ հետ է միջամել, ինչո՞ք եւ Բայրալն է նուս, «դեբական կառույցների փոխհամաձայնությանը Մեջլիսին առաջարկված նախագահի» ընտրությանը, քան ընտրության հարցում ուղղորդել մի ամբողջ ժողովրդի՝ միջամելով համաժողովրդական փեարկությանը: Գանրադեբ այն դեբում, երբ բանակի միջամտությունը չի արժանանում քուր հասարակության հավանությանը, իսկ միջամտությանը միանձնյա դիմակայելու վարչադեբ էրողանի եւ նրա կուսակցության ջանքերն աջակցությունն են զգնում նաեւ ԱՄՆ-ում եւ ԵՄ-ում, որոնց հետեւանով երկրում աճում է «Արդարություն եւ քարգավաճում» կուսակցության ժողովրդականությունը:

ՎԱՐՈՒՆ ԵՍԵՐՅԱՆ

մամբ 5 տասնյակ ղեկությունների ներկայացուցիչներ: Խոսքը մասնավորադեբ Իրաֆի հարեան երկրների, Մեծ ութնյակի եւ Եվրոմիության ղեկությունների մասին է:

Խորհրդածողովում ղեկ է ընդունվի Իրաֆին օգնելու հնգամյա ծրագիր, որը կազդակողի երկրում բարեփոխումների անցկացման հետ: Իրաֆի արագործնախարար Խուսիյար Չեբարին BBC-ի թղթակցին ասել է, որ խորհրդածողովում հնգամյա ծրագրի նմանակումն անցկացվում է երկու զուգահեռ հանդիպումների ընթացքում:

Եգիպտոսում ԱՄՆ-ի, Իրանի եւ Սիրիայի ղեկավարների ներկայությունը նրանց հնարավոր առանձնագրույցների վերաբերյալ եմթադրություններ անելու սեղի է ասիս: ԱՄՆ ղեկավարող Կոնդոլիզա Ռայսը չի բացառել Իրանի եւ Սիրիայի արագործնախարարների հետ նման բանակցությունների հնարավորությունը:

վանագիտական հարաբերությունների խզումից ի վեր:

Նախագահ Տորը Բուսի վարչակազմն առաջվա դեբ Իրանին մեղադրում է Իրաֆի գործերին միջամելու մեբ: Թեհրանը կտրականադեբ մերժում է այդ մեղադրանքները: Վաշինգտոնը հրաժարվում է նմանակել Իրանի միջուկային ծրագրի հարցը, քանի դեբ Թեհրանը չի դադարեցրել ուսանի հարստացման աշխատանքները:

Բացի դրանի, ԱՄՆ-ը Սիրիային մեղադրում է այն բանում, որ նա օտարերկրացի գորհայիններին թույլ է տալիս իր տարածով թափանցել Իրաֆ: Սիրիան հերքում է այս մեղադրանքները:

Չնայած տասնյակ երկրների ներկայացուցիչների մասնակցությանը, խորհրդածողովին ներկա չեն Իրաֆի ժախմբավորումների հետ ճանաչողությունների հնարավորությունները: BBC-ն նուս է, որ նրանց դարգադեբ չեն հրավիրել:

Մարկոզի-Ռուսայալ բանակեմն առավելություն չսվեց կողմերից որեւ մեկին

Ֆրանսիայի նախագահության երկու թեկնածուները՝ դադադանողական Նիկոլա Մարկոզին եւ սոցիալիստ Սեզերն Ռուսայալը, չորեքաթի երեկյալ անցկացրին իրենց վճարական հեռուստաքարեզեզ, որին հետեւում էին մոտ 20 մլն ֆրանսիացիներ: Նախագահական ընտրությունների 2-րդ փուլ անցած երկու թեկնածուները հեռուստաքարեզեզ օգտագործեցին որդեբ ընտրողներին իրենց կողմը գրավելու վերջին հնարավորություն:

Բանակեմն ընթացքում Ռուսայալը եւ Մարկոզին կարծիքներ փոխանակեցին այնուհետի հարցերի քուրը, ինչո՞ք ղեկ է գործադրությունը, սենտական զարգացումը, օրենսդրությունը եւ բնադադադանությունը: Լրատվամիջոցները նուս են, որ երկու ախոյանները բանակեմն ընթացքում գերե են մնացել միջամց ուղղված խիստ նմանադեբությունից:

հանրադեբական կուսակցությունները համակարծիք են, որ թեկնածուներից ոչ մեկին չհաջողվեց զգալի առավելություն հասնել: Բանակեմն ընթացքում Ռուսայալը մի դադ հայտնվեց իրադեբի հոյգերի ազդեցության տակ, ինչը կարող է վանել հավանական ընտրողների մի մասին: Բայց ընդհանուր առամամբ սոցիալիստների թեկնածուն մրցակցից ավելի անկեղծ էր, իսկ Մարկոզին հասցեագրված կատարանքները լավ փաստարկված էին:

Մարկոզիի ելույթի կադակցությունը վերլուծաբանները նուս են, որ նա բավական զուադ էր եւ խուսափում էր անսեղի դիտողություններից: Վերլուծաբանների այնից չվրիդեց այն հանգամանքը, որ Մարկոզին մեծ կարեւորություն էր տալիս հեռուստադեբի առջեւ իր դադակեմնի եւ այնուս էլ անկեղծ չէր: Ռմամ կարծում են, որ դա կարող է վանել դեբեա չկողմնուեզված ընտրողներին:

Մարկոզին Ռուսայալին կատարել է այն բանի համար, որ նա այնուս էլ լավ չի սիրադեբում իրեն: Ռուսայալն ի դատասխան ասել է, թե «անադադադադանը հարկավոր է արձագանքել հուզակաճորեն»: Իր հերթին Ռուսայալը նմանադեբ է ներգործնախարարի դատարանում Մարկոզիի գործունեությունը, մասնավորադեբ ազգային անվտանգության եւ հանցագործությունների դեմ դայադի առումով: «Դուս անմիջական դատասխանադեբությունն էր կրում Ֆրանսիայի ներկայի բարդ իրավիճակի համար», հայտարարել է Ռուսայալը: Իսկ Մարկոզին դատարան է իր ներադադական հաջողությունների մասին, նեցելով, որ հանրադեբությունում նվազել է ծանր հանցագործությունների թիվը:

Բանակեմն արյունները գնադա-

Չայսնի է, որ Մարկոզին դեմ է եվրոմիությանը Թուրքիայի անդամակցությանը եւ Թուրքիային համարում է ախիական երկիր: Բացի դրանից, նա առաջարկում է Ֆրանսիայում հանրափելի դեբել եվրոսահմանադրության նոր, դարգեզված նախագիծ անցյալում մերժված նախագիծ փոխարեն: Իսկ Սեզերնը Ռուսայալը խոստացել է նախագահ ընտրելու դեբում Ֆրանսիայում սեղեղել ազգային հաեուրյան հասարակությունը:

Նախագահական ընտրությունների 2-րդ փուլը սեղի կունենա մայիսի 6-ին: Գեռուսաքարեզեզից առաջ անցկացված հարցումների համաձայն, Մարկոզին կարող է ասանալ 53,6 տկոս, Ռուսայալը՝ 46,5 տկոս:

Ռումինիայում կտեղաքաւիվեն ամերիկացի զինմառայողներ

Ռումինիայի խորհրդարանը հավանություն է սվել երկրի ուղղակական ներմուծում ամերիկացի զինմառայողների սեղաքաւեմանը: Դեբնուղ կայիլեզը հաղորդում է, որ այդ որոշումն օգտին արտահայտվել են խորհրդարանի 285 ղազգամավորներից 257-ը: Զվեարկությունից առաջ ա-

մերիկյան գործի ներկայության օգտին արտահայտվել էին խորհրդարանական բոլոր խմբակցությունների ներկայացուցիչները: Դեմ էին արտահայտվել միայն ծայրահեղ աջ «Սեմ Ռումինիա» կուսակցության անդամները:

Այսուհետև, խորհրդարանը վավե-

րացրել է 2006 թ. դեկտեմբերին կնված համադատասխան ամերիկա-ռումինական երկկողմ համաձայնագիրը:

ՌիՒ գործակալության սվալնեբով, Պենագոնը մտադիր է Ռումինիայում սեղաքաւիվել մոտ 3000 զինմառայողների:

Մամվել Պետրոսյանն էլ հրաժարական սվեց

Եզրափակիչում կրկին «Միլանն» ու «Լիվերպոլը»

Եվրոպական ֆուտբոլի ակումբային մրցաշարերի ամենահեղինակավոր մրցանակը՝ Չեմպիոնների գավաթը մայիսի 23-ին Աթենքի «Օլիմպիական» մարզադաշտում կայանալի վճռորոշ խաղում կվիճարկեն Պալմա Կլուբի և Կրստովոյի խիստ 3 գոլերի խաղը Եստոնիա 3-0 հաշվով եւ թվում էր, թե արդեն վճռել է հանդիման ելլել: Սակայն ընդմիջումից հետո «Լիվերպոլը» ընդամենը 6 ռոմեոն է ձեռնարկել, Շմիցերի եւ խաղի Ալոնտոյի ջանքերի շնորհիվ վերականգնեց հավասարակշռությունն ու հաջող իրացնելով հետխաղյա 11 մ հարվածները (3-2)՝ նվաճեց Չեմպիոնների գավաթը:

ղեն 30-րդ րոմեոն խաղը Եստոնիա 2-0 հաշվով: Կրկին իրեն հիանալի դրսևորեց Չեմպիոնների լիգայի ընթացիկ խաղարկության լավագույն ուժերից Բրազիլացի Կական՝ բացելով հաշիվը: Այնուհետև անխոնջ Կլարեն Չեմպիոնի կրկնադարձեց հաշիվը: Թեև ընդմիջումից հետո հյուրերը փորձեցին բեկում մտնել մրցակցությունում, սակայն դա նրանց չհաջողվեց: Իսկ ահա իսպացիները փոխարինման մասն Ձիլարդիոյի ջանքերով 3-րդ գոլը խփեցին՝ վերջնականապես ի չի դարձնելով եզրափակիչում հանդես գալու «Մանչեսթր յունայթեդի» հոյսերը:

Կառլո Անջելոսի («Միլան»)՝ Առաջին խաղակազմում թիմն իրենալական ֆուտբոլ ցուցադրեց, ինչը որեւէ մարզի երազանք է: Հաղթանակի հիմք դրվեց խաղասկզբում թիմի հիանալի խաղով: Երջանիկ եւ եզրափակիչ մտնելու համար: «Լիվերպոլը» հետ հանդիմանը խոստանում է դիտարկել լինել: «Լիվերպոլը» ֆիզիկապես ավելի հզոր թիմ է, Լան «Մանչեսթր յունայթեդը»: Ընդհանրապես, Չեմպիոնների լիգայի հանդիմաններում յուր

որինակ մթնոլորտ է սիրում եւ իմ կարծիքով «Միլանը» նման խաղերի համար լավագույն թիմն է: Մեմ հազվադեպ են այդ մրցաշարում վաս խաղում: Ինձ ավելի Եստ ուրախացնում է այն, որ մրցաշարի ավարտին ֆուտբոլիստները գտնվում են հիանալի մարզավիճակում: Դա ձեռքով ընդմիջման ժամանակ կասարած աշխատանքի արդյունք է:

Ալեյն Տերզյուսոն («Մանչեսթր յունայթեդ»)՝ Բնականաբար, մեմ հիասթափված եմ: «Միլան» ավելի լավ էր ֆիզիկապես Պալմա Կլուբից, իսկ մեմ երկու գոլ բաց թողեցին ու չկարողացան Եստ յուրությունը: Եվրոպական չի կարելի այդպես կորցնել գնդակը, ինչպես մեմ: «Միլանը» մեզանից ավելի փորձառու է: Նրան հենց խաղասկզբից բարձր սեմո առաջադրեցին, մամիչ գործողություններ էին ձավելու եւ ընդհանուր առմամբ հիանալի խաղ ցուցադրեցին: Դժվար է գուցալել, թե ով կհաղթի եզրափակիչում, սակայն «Միլանը» արագուցեց, որ կարողանում է նման վճռորոշ հանդիմանների հիանալի նախադասարկել:

Ֆուտբոլի Հայաստանի բարձրագույն խմբի առաջնությունը դեռ նոր է սկսվել, սակայն արդեն մեկնարկում մասնակից երեք թիմում գլխավոր մարզչի փոփոխություն է կատարվել: Առաջնության 2-րդ տուրից հետո Պալմա Կլուբի Կլարեն «Ուլիսի» գլխավոր մարզիչ Արսեն Չիլինցարյանը: Օրերս նրա փոխարեն «Ուլիսի» դեկը ստանձնել է հանրառայության փորձառու մարզիչներին մեկը՝ Սուրեն Բարսեղյանը, որ մինչ այդ մարզում էր «Գանձասարը»: Անկեղծ ասած, այդ փոփոխությունը արդեն հետեւյալ Պալմա Կլուբի համար չպետք է համարվի որ «Գանձասարը» Կլարենի հետ հաջող էր մեկնարկել՝ եղ զբաղեցնելով առաջատարների շարքում:

Մեր թղթակցի հետ զրույցում Սուրեն Բարսեղյանը հետեւյալ Պալմա Կլուբի համար չպետք է համարվի որ «Գանձասարը» Կլարենի հետ հաջող էր մեկնարկել՝ եղ զբաղեցնելով առաջատարների շարքում: Մեր թղթակցի հետ զրույցում Սուրեն Բարսեղյանը հետեւյալ Պալմա Կլուբի համար չպետք է համարվի որ «Գանձասարը» Կլարենի հետ հաջող էր մեկնարկել՝ եղ զբաղեցնելով առաջատարների շարքում:

կանց առջեւ: Ի՞նչ մարզական կարիերայում առաջին դեմոն է, որ կարծես Եստոնիայի ղեկավարները: Հնչ վերաբերում է «Գանձասարին», արդ ինչպես եղեկացանք ակումբի գործադիր Եստոնիա Վլադիկ Առաքելյանից, առայժմ գլխավոր մարզչի Պալմա Կլուբի ղեկավարը կկատարվի Արախան Խաչատրյանը:

Պալմա Կլուբի ղեկավարը գրանցվել է «Փյունիկում»: Ինչպես եղեկացանք ակումբից, «Արախան» հետ 33 գավաթի կիսաեզրափակիչ Պալմա Կլուբի հանդիմանից հետո հրաժարական է սվեց «Փյունիկ» գլխավոր մարզիչ Մամվել Պետրոսյանը: Ինչպես եղեւ, ակումբի ղեկավարության կողմից Պալմա Կլուբից չեն ներվում: Եստ է, «Փյունիկը» չկարողացավ մտնել գավաթի եզրափակիչ, սակայն հաջող է մեկնարկել առաջնությունում՝ տոնելով 3 անընդմեջ հաղթանակ եւ միանձնյա գլխավորելով մրցաշարային աղյուսակը: «Փյունիկում» գլխավոր մարզչի Պալմա Կլուբից ղեկավարելու համար Միլանից էլ Վարդան Միլանյանի վրա:

Նաղալը հաղթեց Ֆեդեռերին

Պալմա դե Մայորկայում կայացել է թեմիսի յուրորինակ մրցախաղ թեմիսիստների դասակարգման ցուցակի առաջատարներ, Ուիմբլդոնի մրցաշարի ֆուտբոլի չեմպիոն Եստոնիայից Ռոզեր Ֆեդեռերի եւ Ֆրանսիայից բաց առաջնության կրկնակի հաղթող խաղացող Ռաֆայել Նաղալի միջեւ: Մրցախաղի յուրորինակությունը նրանում էր, որ փակ հեծանվառադարձակում Պալմա Կլուբից կորցրել էր մի կեսը՝ խոստանալով եւ, մյուսը մասը՝ հողածածկություն: Ինչպես հայտնի է, Ռաֆայել Նաղալը Եստ հաջող է

հանդես գալիս հողածածկություն կորցրելով՝ տոնելով 68 անընդմեջ հաղթանակ:

Առաջին խաղափուլում հաջողությունն ուղեկցեց Նաղալին (7-5): Երկրորդում Ֆեդեռերը ռեանսի հասավ (6-4): Բավական լարված մրցախաղում անցավ վճռորոշ 3-րդ խաղափուլը: Հուրախություն իր 5000 երկրադաշտում, որոնք հետեւում էին մրցախաղին, Ռաֆայել Նաղալը կարողացավ Եստոնիայից հաղթել: Նեմ, որ թեմիսի հանդիմանը հեռարձակվում էր ավելի քան 20 երկրներ:

Բերդը գանկանում է մենամարտել Զաքաեի հետ

Արդի 18-ին գերման Բալային կարգում աշխարհի նախկին չեմպիոն Կրիս Բերդը անցած տարի Վլադիմիր Կլիչկոյից կրած Պալմա Կլուբից հետո իր առաջին մենամարտն անցկացրեց: Նրա մրցակիցը Պոլ Մարինայնոն էր, որին Բերդը սեխնիկական նոկաուտով հաղթեց 7-րդ րոմեոնում: Եստ Բերդի, այդ մենամարտը ցույց տվեց, որ մեկամյա ընդմիջումը բացասաբար է անդադարեցրել իր մարտունակության վրա եւ առաջին րոմեոնում ինքը չէր կարողանում հարմարվել մրցակցի մարտավարությանը: Սակայն աշխատանքար ամեն ինչ իր սեղն ընկավ եւ Բերդը հաղթեց մրցակցին:

Այժմ Կրիս Բերդը գանկանում է մենամարտել WBA-ի վարկածով աշխարհի նորընծա չեմպիոն Ռուսլան Զաքաեի հետ, որը ես ծախիլ է: Բերդը Պալմա Կլուբից է նրա հետ մենամարտել գանկացած ֆուտբոլ եւ վիճարկել աշխարհի չեմպիոնի տիտղոսը:

Կրոյֆին ընդմիտես հանձնվեց 14 համարի մարզաբաղադիր

Արդի 25-ին հոլանդացի լեգենդար ֆուտբոլիստ Յոհան Կրոյֆը Եստ ծննդյան 60-ամյակը: Այդ կարճատևությամբ Ամստերդամի «Այաքսի» ղեկավարությունը որոշում է կայացրել թիմի 14 համարի մարզաբաղադիրը ընդմիտես տարադրել Կրոյֆին: Այնուհետև որ, հաջորդ մրցաշարից «Այաքսում» այլեւ ոչ ոք չի կրի 14 համարի մարզաբաղադիրը: Այս մրցաշարում այդ համարի մարզաբաղադիրը թիմի կազմում հանդես էր գալիս Ռոզեր Գարսիան: Յոհան Կրոյֆը հրավերվել էր «Վալվելի» հետ Հոլանդիայի գավաթի կիսաեզրափակիչ հանդիմանը, որում «Այաքսը» հաղթեց 3-1 հաշվով: Հանդիմանում ավարտից հետո հանդիսավոր Պալմա Կլուբից Կրոյֆին հանձնվեց 14 համարի մարզաբաղադիրը:

Գեւել է «Այաքսի» նախագահ Յոն Յաակեն:

Կրոյֆը ծնվել է 1947 թ. արդի 25-ին, Ամստերդամում: Արդեն վեց տարեկանից նա «Այաքսի» «Դե Մեեր» մարզադաշտում օգնում էր մորը, որը հավանաբար էր աշխատում: Հենց մոր խնդրանքով էլ թիմի մարզիչները սկսեցին ուսուցություն դարձնել 10-ամյա Յոհանին: Այդպես Պալմա Կլուբից սկսեց ֆուտբոլային իր կենսագրությունը «Այաքսում»՝ հետագայում դառնալով ամստերդամցիների առաջատարը: Եստոնիայի ֆուտբոլիստ «Այաքսի» կազմում 8 անգամ դարձել է Հոլանդիայի չեմպիոն, 5 անգամ նվաճել է երկրի գավաթը, իսկ 1971-73 թթ. նվաճել է Չեմպիոնների գավաթը:

Հետագա 8 տարիներին անվանի ֆուտբոլիստը հանդես եկավ «Բարսելոնում», «Լոս Անջելես Աջտեկսում», «Վաշինգտոն Դիոնոմասում» եւ «Լեանստեում», որից հետո ավարտեց ելույթները մեծ ֆուտբոլում «Ֆեյենորդի» կազմում: Նա երբ անգամ ծանաչվել է Եվրոպայի լավագույն ֆուտբոլիստ:

Կիսաեզրափակիչի Պալմա Կլուբի խաղում «Միլանը» խաղային բոլոր առումներով գերազանցեց «Մանչեսթր յունայթեդին», որին առաջին հանդիմանում ժամանակ զիջել էր 2-3 հաշվով: Առաջին խաղի համեմատ «Միլանի» կազմում երկու փոփոխություն էր կատարվել: Վնասված ստացած Պալմա Կլուբից Մալոնիին Պալմա Կլուբից կենտրոնում փոխարինել էր Կալա Կալաձեն, իսկ վնասվածից ապահովված Ֆիլիպո Իժձազին խաղում էր Ալեքսո Ձիլարդիոյի փոխարեն: «Մանչեսթր յունայթեդում» Եստ էր վերադարձել Նեմանյա Վիդիչը:

Առաջին իսկ րոմեոներից դիմելով վճռական գրոհների, «Միլանը» ար-

Նախնական փուլն ավարտվեց

Տափօղակով հոկեյի աշխարհի առաջնությունում ավարտվեց նախնական փուլը եւ հայտնի դարձան մեդալների համար Պալմա Կլուբի Եստոնիայից հավաքակազմները: Մրցաշարի ընթացքում առաջին անգամ խաղի հիմնական ժամանակում չորսուցեց հաղթողը եւ հարկ եղավ նեանակել լրացուցիչ ժամանակ: Դա եղի ունեցավ «Ա» խմբի Իսպանա-Լասվիա մրցախաղում: Հիմնական ժամանակում մրցակիցները 3-ական տափօղակ խփեցին: Լրացուցիչ հինգ րոմեոն ժամանակը մոտենում էր ավարտին, երբ Իսպանիայի Պալմա Կլուբից Սիմոնեթին խփեց չորրորդ վճռորոշ տափօղակը: Այն հաղթանակ Պալմա Կլուբից Իսպանիայի հավաքակազմին, որն էլ իրավունք ստացավ Եստոնիայից Պալմա Կլուբից մեդալների համար: Իսկ «Ա» խմբի հաղթող դարձան Եստոնիայից՝ 6-0 հաշվով ջախջախելով Եստոնիայից խփեցին: Երկու թիմերն էլ դուրս եկան հաջորդ փուլ:

«Ե» խմբում առաջին տեղը գրավեց Կանադայի հավաքակազմը՝ 5-4 հաշվով հաղթելով Սլովակիային: Մյուս խաղում գերմանացիները Պալմա Կլուբից մասնակցեցին (5-3), եւ հաջորդ փուլի ուղեգիր նվաճեցին:

«Ը» խմբում բավական համառ մրցախաղում անցավ Ռուսաստանի եւ Ֆինլանդիայի հավաքակազմների հանդիմանը: Թեև առաջինը հաջողության հասան ֆինները, սակայն ի վերջո ռուսները հաղթեցին 5-4 հաշվով եւ խմբում գրավեցին առաջին տեղը: «Ը» խմբից բացի ռուսներից, Պալմա Կլուբից կատարակազմ են ֆինները՝ 4-3 ու դանիացիները: Վերջիններս վճռորոշ խաղում 4-3 հաշվով առավելության հասան ուկրաինացի հոկեյիստների նկատմամբ:

«Թ» խմբի հաղթողը որոշվեց Չեխիա-ԱՄՆ մրցակազմում: Հաջողությունն ուղեկցեց չեխներն (4-3), որոնք էլ դարձան խմբի հաղթողներ: Պալմա Կլուբից մեդալների համար կատարակազմ են ԱՄՆ-ի եւ Բելառուսի հավաքակազմները: Վերջինս 5-2 հաշվով Պալմա Կլուբից մասնակցեց Ավստրիայի ընտրանքում:

Այստիպով, նախնական փուլի հանդիմանների արդյունքներով մեդալների համար Պալմա Կլուբից Եստոնիայից 12 հավաքակազմները հաջորդ փուլում բաժանվել են 2 խմբի: «Ե» խմբում ընդգրկվել են Եստոնիայի, Ռուսաստանի, Ֆինլանդիայի, Վլադիմիրի, Իսպանիայի եւ Դանիայի հավաքակազմները: «Բ» խմբում կազմվել են Չեխիայի, Կանադայի, Սլովակիայի, ԱՄՆ-ի, Գերմանիայի եւ Բելառուսի հոկեյիստները: Եստ է, որ երկրորդ փուլում հավաքակազմները մրցաշարը սկսելու են «նսկե» միավորներով եւ խմբում հանդիմանում են միայն այն թիմերի հետ, որոնց հետ առաջին փուլում չեն խաղացել: Այստիպով, 2-րդ փուլում յուրաքանչյուր թիմ կանցկացնի 3-ական հանդիման:

«Ե» խմբում Եստոնիան ու Ռուսներն ունեն 6-ական միավոր, ֆիններն ու Եստոնիայիցները՝ 3-ական, իսկ Իսպանիայի եւ Դանիայի հավաքակազմները միավոր չունեն: «Բ» խմբում մրցաշարը 6-ական միավորով կսկսեն Չեխիայի եւ Կանադայի հավաքակազմները: 3-ական միավոր ունեն Սլովակիայի եւ ԱՄՆ-ի հոկեյիստները, իսկ գերմանացիների եւ Բելառուսիցիների օգտին դեռեւս միավոր գրանցված չէ:

2008 զույգ կամուսնանան օլիմպիադայի բացման օրը

Պեկինի ամառային օլիմպիական խաղերի բացման օրը՝ 2008 թ. օգոստոսի 8-ին չինական Մեծ Պալատի Եստոնիայում տեղի կունենա 2008 զույգերի ամուսնության գրանցման հանդիսավոր արարողությունը: Այս յուրոր-

նակ միջոցառմանը մասնակցելու ցանկացողների ցուցակագրումը կսկսվի այս տարվա օգոստոսի 8-ին: Միջոցառման նպատակն է օլիմպիադայի հյուրերին ծանոթացնել չինական հարսանիքների անցկացման կարգին:

